

N:o 37.

Ank. till Riksd. kansli den 26 mars 1897, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Riksdagens år 1896 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1895.

(I. A.)

Statsutskottet, till hvars behandling ofvannämnda revisionsberättelse jemte de i anledning deraf från vederbörande embetsverk och myndigheter till Kongl. Maj:t afgifna utlåtanden och förklaringar blifvit hänvisad, får nu, efter tagen kännedom af dessa handlingar och inhemtande af de för ärendenas utredning i öfrigt erforderliga upplysningar, underställa Riksdagens pröfning de af revisorerne gjorda framställningar, som ansetts från utskottets sida påkalla yttrande; kommande utskottet att härvid följa den ordning, som i revisionsberättelsen blifvit iakttagen.

Svea hofrätt.

§ 1.

(Rev. ber. pag. 23; utl. pag. 456 och 457.)

Enligt hvad i revisionsberättelsen meddelas, hade revisorerne vid granskning af Svea hofrätts expensmedelsräkning för år 1895 funnit, att de dervid såsom verifikationer fogade räkningar saknade attestering, i

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 4 Saml. 1 Afd. 25 Häft. (N:o 37.)

1

Ang. de till Svea hofrätts expensmedelsräkning hörande verifikationer.

anledning hvaraf revisorerne velat uttala önskvärdheten af att samtliga till ifrågavarande räkenskap hörande räkningar för framtiden måtte, på sätt vid Göta hofrätt egde rum, varda af vederbörande tjänsteman inom hofrätten bestyrkta.

I häröfver afgifvet utlåtande af den 14 januari innevarande år har Svea hofrätt åberopat ett af redogöraren för hofrättens expensmedel i ärendet afgifvet, vid utlåtandet fogadt yttrande, hvartill hofrätten förklarar sig för sin del icke hafva något att tillägga.

I redogörarens åberopade yttrande anföres, att då statskontorets kungörelse den 30 december 1842, angående formulär för expensmedelsräkningar, hvilken Kongl. Maj:t den 14 derförutgångne november anbefalt att följas vid samtliga rikets kollegier och embetsverk, som hade medel till expenser att disponera, icke lemnade någon föreskrift om, att de vid räkenskaperna fogade verifikationer skola vara af någon tjänsteman särskildt attesterade, och då redogöraren, som innehade hofrättens förordnande ej mindre att emottaga och förvalta expensmedel, som till hofrätten anordnades än ock att ombesörja upphandling af skrifmaterialier och ved äfvensom andra inköp och arbeten, som för hofrättens räkning erfordrades, genom sin underskrift å expensmedelsräkningen, deri hvarje verifikation åberopades, erkänt giltigheten af samtliga dervid fogade verifikationer, så syntes dessa genom berörda underskrift, om än icke särskildt tecknad å hvarje verifikation, vara vederbörligen bestyrkta.

I sådana fall, då requisition blifvit gjord eller utgiften eljest försorsakad genom annan tjänstemans åtgärd, hade denne genom påskrift å räkningen vitsordat dess rigtighet; sålunda vore beträffande statstelegram och telefonsamtal verifikationerna dertill särskildt attesterade af den tjänsteman, som på hofrättens befallning ombesörjt telegrammet eller hållit samtalet, likasom ock räkningar öfver kungörelsers införande i Post- och Inrikes Tidningar vore attesterade af den eller de tjänstemän, som dermed haft bestyret.

Bokräkningarna vore försedda med godkännande af advokatfiskalen, som hade tillsyn öfver hofrättens bibliotek.

I andra fall, då redogöraren sjelf icke kunnat öfverse ett arbetes utförande eller sjelf mottaga hvad som blifvit reqvireradt, hade räkningarna blifvit attesterade af hofrättens vaktmästare, hvilken närmast under redogöraren hade vård och tillsyn om statens egendom inom hofrätten, och under hvars ögon arbetet blifvit verkställt. Någon vidare attestering af verifikationer till expensmedelsräkningen, än nu är nämndt, hade, såvidt redogöraren kände eller kunnat spörja, icke heller förut egt rum inom Svea hofrätt.

Att förhållandet vore annorlunda inom Göta hofrätt, berodde, efter hvad redogöraren inhemtat, derpå, att det i nämnda hofrätt vore *en* tjänsteman (advokatfiskalen), som verkstälde requisitioner och upphandling af de för hofrätten nödiga effekter, och en annan, som förvaltade expensmedlen och med dem verkstälde nödiga utbetalningar. Att med denna ordning en räkning ej kunde få betalas, utan att advokatfiskalen godkänt densamma, vore uppenbart.

Med anledning af en utaf revisorerne i förevarande berättelse gjord enahanda erinran som den ofvan omförmälda, beträffande de till hofrättens öfver Skåne och Blekinge expensmedelsräkning hörande verifikationer, har, efter inhemtande af yttrande från hofrättens advokatfiskal, som meddelat, att hofrättens expensmedelsräkning alltifrån hofrättens första tid förts af advokatfiskalen, som äfven utbetalt de i räkningen upptagna belopp, samt att uppsigt öfver förekommande arbeten och requisitioner af de i räkningen omförmälda föremål skedde genom advokatfiskalen, hofrätten i utlåtande den 15 sistlidne januari förklarar sig vilja träffa anordningar i syfte, att den af revisorerne önskvärd ansedda attesteringen af ifrågavarande räkningar hädanefter måtte kunna ega rum.

Då sålunda uti ifrågavarande afseende enahanda tillvägagående torde komma att för framtiden iakttagas såväl vid Göta hofrätt som vid hofrätten öfver Skåne och Blekinge, samt det synes utskottet lämpligt, att likformighet härutinnan må förefinnas vid alla tre hofrätterna, har utskottet funnit önskvärdt, att den af revisorerne antydda attesteringen äfven af de till Svea hofrätts expensmedelsräkning hörande verifikationer måtte åvägbringas. Då emellertid denna angelägenhet icke är af den vikt, att utskottet ansett sig för det närvarande böra föreslå Riksdagen vidtaga någon särskild åtgärd för berörda ändamåls vinnande, har utskottet endast velat förhållandet för Riksdagen

omförmåla.

Arméförvaltningen.

§ 2.

(Rev. ber. pag. 77—79; utl. pag. 459.)

Riksdagens år 1893 församlade revisorer, som från vederbörande

Ang. en felaktighet i bokföringen inom arméförvaltningen.

tjenstemän i arméförvaltningen erhållit skriftliga uppgifter beträffande de på embetsverkets särskilda departement belöpande andelar af de vid 1892 års slut oredovisade förskotten, hade, enligt hvad i förevarande revisionsberättelse erinras, anmärkt, att summan af de sålunda uppgifna beloppen med 38,094 kronor 15 öre understeg den slutsiffra, hvarmed ifrågavarande förskottsmedel uppförts i arméförvaltningens hufvudbok för året; och hade revisorerne i sammanhang härmed uttalat den mening, att för beredande af ordning och reda samt till underlättande af räkenskapernas granskning sådan förändring för framtiden borde vidtagas i arméförvaltningens räkenskaper, att för hvarje af embetsverkets departement upprättades och räkenskaperna bilades sammandrag öfver de vid räkenskapsårets slut förefintliga oredovisade förskott, hvilka sammandrag borde innehålla uppgift å de myndigheter eller personer, hos hvilka förskotten innestode, samt att förskottskontot i arméförvaltningens hufvudbok angåfve fördelningen af nämnda förskott å de särskilda departementen såväl i dess ingående som dess utgående balans. Uti häröfver den 23 januari 1894 afgifvet utlåtande hade arméförvaltningen å civila departementet erkänt befogenheten af berörda anmärkning och lämpligheten af revisorerens med anledning deraf framställda förslag samt förklarat, att arméförvaltningen skulle söka utreda orsaken till den anmärkta bristen på öfverensstämmelse och derefter låta de fordrade räkenskapsbilagorna vidfogas hufvudboken. Den utredning rörande förskotten, som härefter, enligt hvad i 1894 och 1895 årens revisionsberättelser erinrats, inom arméförvaltningen varit under arbete, hade ännu icke blifvit fullbordad. Jemte upplysning om detta förhållande hade chefen för arméförvaltningens civila departement till revisorerne öfverlemnadt ett af vederbörande tjänsteman afgifvet memorial, hvaraf inhemtats, att ifrågavarande utredning fortskridit så långt, att anledning funnes antaga, att alla nödiga förarbeten till denna vidlyftiga räkenskapsundersökning, som omfattade icke allenast arméförvaltningens hufvudböcker för åren 1882—1892, utan äfven de fyra departementens särskilda anslags- och liqvidböcker för samma år, skulle hinna blifva afslutade före 1896 års utgång. Under förutsättning, att detta antagande komme att visa sig riktigt, syntes, enligt hvad slutligen i memorialet uttalats, grundadt skäl finnas för den förhoppning, att det slutliga sammanförandet af dessa förarbeten skulle medhinnas så tidigt, att rättelse i det af revisorerne anmärkta förhållandet skulle kunna vidtagas i arméförvaltningens hufvudbok för år 1896.

I sammanhang med den erinran, som af 1895 års revisorer gjordes beträffande nu omförmälda felaktighet i bokföringen, hade revisorerne

frambållit behovet af en specifik redovisning af de till de särskilda redogörarne utanordnade förskottsmedlen. Uti ett med anledning häraf den 24 januari 1896 afgifvet utlåtande hade arméförvaltningen å intendentsdepartementet anført, hurusom dylik redovisning vore att finna dels i de årsräkningar, som af vederbörande redovisningsskyldiga myndigheter afgåfves, dels ock uti de å arméförvaltningens särskilda departement förda liqvidböcker, men att fullständigast och på det mest öfverskådliga sätt det af revisorerne åstundade målet skulle vinnas, om såsom bilaga till hufvudboken fogades ett sammandrag öfver departementens liqvidböcker, i hvilket sammandrag för hvarje myndighet sammanfördes till en liqvid samma myndighets konton i de särskilda departementens liqvidböcker. Såsom arméförvaltningen å intendentsdepartementet närmare utvecklade, skulle genom en sådan åtgärd arméförvaltningens hufvudbok, som nu upprättas anslagsvis, komma att kompletteras genom en bilaga, hvaruti alla i hufvudboken såsom redovisade förskott afförda utgifter skulle återfinnas fördelade på de olika myndigheterna och hvaruti myndigheternas alla under året redovisade utgifter vore på ett ställe sammanförda. Jemte erinran härom hafva revisorerne anført, att så länge arméförvaltningens hufvudbok vore uppstald på sätt nu vore fallet, och intill dess en mera genomgripande reform af denna bokföring blifvit införd, syntes det vara i hög grad önskvärdt, om ett räkenskapssammandrag med ofvan angifna innehåll blefve hufvudboken bifogadt; och då upprättandet af en dylik bilaga icke borde påkalla något väsentligare arbete, hafva revisorerne uttalat den förhoppning, att ifrågavarande, af arméförvaltningen sjelf föreslagna åtgärd måtte inom närmaste tid komma till utförande.

I det utlåtande, som arméförvaltningen å civila departementet afgifvit öfver revisorerne beträffande fjerde hufvudtitelns förvaltning framställda anmärkningar i hvad de rörde detta departement, har med anledning af revisorerne nu omförmälda framställning anförts, att arméförvaltningen antagit, att, innan det af revisorerne ifrågasatta räkenskapssammandraget bifogades hufvudboken, borde vara afslutad den pågående utredningen af olikheten mellan hufvudboken och departementens bokföring i fråga om de oredovisade förskottens belopp. Sedan denna utredning nu, såsom arméförvaltningen hoppades, snart skulle vara lyckligen fullgjord, skulle förenämnda räkenskapssammandrag också blifva hufvudboken bilagdt.

Beträffande de i revisorerne nu anförda framställning berörda förhållanden har utskottet velat meddela, att, enligt hvad utskottet inhemtat,

utredningen af den utaf revisorerne anmärkta olikheten mellan arméförvaltningens hufvudbok och de särskilda departementens bokföring i fråga om de oredovisade förskottens belopp ännu ej ledt till åsyftadt resultat. Denna utredning, som alltjemt pågår, anses icke kunna blifva fullbordad så snart, att rättelse kan vidtagas i arméförvaltningens hufvudbok för år 1896, men grundad anledning lärer förefinnas till antagandet, att dessa arbeten komma att fullbordas före uppgörandet af innevarande års hufvudbok.

Jemte uttalande af den mening, att den bristande öfverensstämmelsen emellan arméförvaltningens hufvudbok och departementens redogörelser uti ifrågavarande hänseende uteslutande är föranledd af felaktig bokföring, samt att, derest ledningen och kontrollen inom arméförvaltningen egt den samarbetande enhet, som varit önskelig, det anmärkta förhållandet icke torde hafva kunnat uppstå, får utskottet, under beklagande af att, sedan omförmälda felaktigheter i bokföringen uppstått, de måste kvarstå i årat, efter det de af revisorerne påvisats, utan att rättelse kunnat vinnas, hemställa,

att Riksdagen må vid hvad i detta ärende förekommit låta bero.

§ 3.

(Rev. ber. pag. 79, 80, 81—86; utl. pag. 460—467).

Ang. räkenskapsväsendet inom arméförvaltningen.

Jemte omförmälände, hurusom två särskilda proprietalanser, hvilka uteslutande rörde medel, ställda under arméförvaltningen, blifvit med väsentligen olika belopp upptagna i den vid arméförvaltningens hufvudbok för år 1895 fogade förteckning öfver fordringar på grund af proprietalanser och i kammarrättens aktoratsräkning för samma år, samt hurusom i sistnämnda räkning förekomme åtskilliga andra fordringar, hvilka uppstått genom bristande redovisning af medel tillhörande fjerde hufvudtiteln, utan att dessa proprietalanser upptagits i förenämnda vid arméförvaltningens hufvudbok fogade förteckning, hafva revisorerne uttalat önskvärdheten af att fullständig förteckning öfver utestående proprietalanser måtte för framtiden varda bilagd arméförvaltningens hufvudbok.

Förutom de genom proprietalanser uppkomna fordringarne har arméförvaltningen, enligt hvad revisorerne inhemtat, åtskilliga utestående fordringar, utgörande hufvudsakligen oguldna arrendebelopp för indragna militieboställen; och synes det revisorerne lämpligt, att jem-

väl öfver sistberörda fordringar, hvarom närmare kännedom icke kunnat af räkenskaperna vinnas, förteckning upprättas för att åtfölja hufvudboken.

Med anledning af revisorerne anmärkning i detta hänseende har arméförvaltningen å civila departementet i sitt förenämnda utlåtande, jemte hänvisande till ett af dess bokslutskamrerars dervid fogade yttrande, hvari lemnas redogörelse för två utaf de af revisorerne omförmälda proprietalanserna samt för de antydda utestående fordringarne för ogulda arrendemedel, förklarar, att arméförvaltningen antog, att skiljaktigheten mellan kammarrättens aktoratsräkning och arméförvaltningens hufvudbok skulle genom rättelse å det håll, der sådan blefve af nöden, blifva vid uppgörandet af detta års hufvudbok undanröjd.

Arméförvaltningen å intendentsdepartementet har i sitt till Kongl. Maj:t afgifna utlåtande angående revisorerne anmärkningar rörande fjerde hufvudtiteln i förevarande fråga för sin del anført, att de af revisorerne anmärkta skiljaktigheter mellan de i kammarrättens aktoratsräkning och arméförvaltningens hufvudbok upptagna proprietalanser syntes, åtminstone för så vidt de anginge intendentsdepartementets medel, bero derpå, att uti kammarrättens aktoratsräkning äfven upptoges medel, som icke inginge bland de i arméförvaltningens hufvudbok direkt redovisade behållningarna, såsom beklädnadskassornas tillgångar m. m., samt anmält, att intendentsdepartementet, på grund af det af revisorerne framställda yrkande, komme att för framtiden låta för hvarje år upprätta, för att dess bokslutshandlingar vidfogas, särskild förteckning öfver sådana departementets utestående oredovisade förskottsmedel, som på grund af redogörars eller förskottstagares iråkade balans icke kunnat indrifvas.

Beträffande arméförvaltningen hafva revisorerne vidare framhållit, hurusom detta embetsverk drefve en ganska stor och omfattande affärsverksamhet. Sålunda upphandlade dess intendentsdepartement beklädnadsmaterialier och andra utredningsrequisita, som från utredningsförrådet i Stockholm samt central- och hufvudförrådet å Karlsborg utlemnades till arméns samtliga truppförband mot godtgörelse af vederbörande beklädnadskassor. Departementet drefve dessutom i Stockholm bageri- och sadelmakerirörelser. Å Karlsborg hade departementet ett magasin, dit proviantartiklar uppköptes för att tillhandahållas der förlagda truppförband och skolor. Till upplysning om storleken af denna affärsverksamhet hafva revisorerne meddelat, att under revisionsåret från arméförvaltningen utbetalts:

för inköp af beklädnadsmaterialier och requisita	...	kronor	1,588,472: 90.
„ bedrifvande af bagerirörelsen	'	„	80,480: 31.
„ „ „ sadelmakerirörelsen	„	56,344: 45.
„ „ „ magasinrörelsen å Karlsborg	...	„	159,380: 22.

De för dessa affärgrenar lemnade redovisningar, hvilka vore spridda i olika verifikationsband och af den i arméförvaltningens räkenskapsmetod oinvigde näppeligen kunde uppsökas endast med ledning af det vid hufvudboken fogade register öfver verifikationsbandens innehåll, utgjordes af dels verifikationssammandrag, dels vederbörande redogöreres kvartalsräkningar. De kontanta utbetalningarna för bedrifvande af bageri- och sadelmakerirörelserna hade icke af dessa redogörelser kunnat med säkerhet utrönas, utan hade de härom ofvan meddelade upplysningarna vunnits först efter förfrågan i arméförvaltningen. I hufvudboken vore denna arméförvaltningens högst betydande affärsverksamhet icke redovisad. Vederbörande konton för de särskilda anslag, som för nämnda verksamhet anlätades, lemna icke ens en antydning, att ifrågavarande affärer förefunnes, utan utgifter och inkomster för dessa ändamål vore sammanslagna med öfriga, anslagen vidkommande poster. Vid detta förhållande och då revisorerne icke varit i tillfälle att af de i verifikationsbanden befintliga, spridda handlingar uppställa tillförlitliga öfversigter öfver de nu omförmälda detaljerna af arméförvaltningens verksamhet, hade revisorerne ej heller kunnat deröfver uttala något om-döme. Revisorerne, som på grund af hvad sålunda anförts funne det vara nödvändigt, att i arméförvaltningens hufvudbok å särskilda konton lemnades öfversigtliga redogörelser för bedrifvande af dessa olika affärgrenar, hade för rättelses vinnande velat fästa Riksdagens uppmärksamhet å nu anmärkta bristfälligheter i bokföringen.

Arméförvaltningen å intendentsdepartementet har med anledning af revisorerne förenämnda yttrande anført, att utgifterna för upphandlade beklädnadsmaterialier och requisita, afsedda för utredningsförrådet i Stockholm samt central- och hufvudförrådet å Karlsborg, finnas afförda å anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet, titel besparingar, samt erinrat, att för ofvan uppräknade verksamhetsgrenar funnes, liksom för arméförvaltningens öfriga affärstransaktioner genom underordnade myndigheter, upplagda särskilda konton i arméförvaltningens liquid-bok, och då ur dessa konton kunde hemtas alla de upplysningar, som revisorerne syntes åstunda, syntes med införandet i sjelfva hufvudboken af de utaf revisorerne angifna konton böra anstå, intill dess nytt formulär för denna hufvudbok kunde hafva blifvit beslutadt och fastställt.

Hvad arméförvaltningens räkenskaper vidkommer, hafva revisorerne slutligen anfört, att, på sätt under senaste åren af Riksdagens revisorer upprepade gånger framhållits, svårigheter mött för en genomgående granskning af desamma. Sålunda förekomme, att å arméförvaltningens hufvudboks särskilda konton upptoges beträffande inkomster och utgifter endast deras slutsummor för året. Den mera specifika redovisningen af fjerde hufvudtitelns anslag vore deremot att söka i de sammandrag öfver inkomster och utgifter, som funnes spridda i verifikationsbanden. Då emellertid äfven dessa sammandrag vore knapphändigt affattade, nödgades man för att vinna upplysning om de ändamål, för hvilka anslagsmedlen användts, i de flesta fall gå till granskning af de särskilda verifikationerna, hvilka tillsammans bildade omkring 250 digra band. Det syntes med afseende å sistnämnda förhållande vara önskvärdt, om i verifikationssammandragen närmare, än nu vore fallet, angäfvos beskaffenheten af de poster, som deri vore upptagna. Då vidare specifikationen af de i hufvudboken förda beloppen endast kunde inhämtas genom dessa bland massan af verifikationer spridda sammandrag, skulle det i hög grad underlätta revisionsarbetet, om för framtiden ett exemplar af samtliga ifrågavarande sammandrag såsom bilagor till hufvudboken förenades i ett särskildt band samt vid sammandragens slutsummor och hufvudbokens motsvarande poster infördes ömsesidiga foliohänvisningar.

Förutom lämpligheten af denna anordning, hvarigenom en närmare förbindelse mellan hufvudboken och de till grund för densamma liggande primära redogörelserna skulle vinnas, hafva revisorerne framhållit angelägenheten af att, på sätt af föregående års revisorer föreslagits, hvarje förvaltningsmyndighet eller redogörare erhöle sitt särskilda konto i hufvudboken. En dylik åtgärd, som väl låte sig genomföras äfven med bibehållande i öfrigt af hufvudbokens nuvarande uppställning efter hufvudtitelns anslag, skulle, såsom af 1895 års revisorer påvisats, medföra väsentliga fördelar, bland annat, genom en deraf möjliggjord, betydlig inskränkning i användandet af förskottskontot. Genom den föreslagna kompletteringen af hufvudboken borde ock vissa oegentligheter, som nu förekomme i bokföringen, kunna undvikas. I sådant afseende hafva revisorerne påpekat, hurusom af ortsmyndigheterna bestridda utgifter, hvartill medel icke blifvit af arméförvaltningen under räkenskapsåret förskotterade, å vederbörligt anslagskonto i hufvudboken upptoges såsom »skulder och återstående utgifter att betalas under nästkommande år». Dessa utgifter hade emellertid i sjelfva verket redan under räkenskapsåret blifvit icke

blott bestridda, utan äfven redovisade och verifierade, hvadan för arméförvaltningen annan åtgärd icke bort återstå än att låta från hufvudkassan öfversända erforderlig godtgörelse. I här angifna fall förelåge uppenbarligen ingen resterande utgift; och den skuld, som uppkommit, vore icke anslagets, utan arméförvaltningens skuld till vederbörande ortsmyndighet, å hvars hittills saknade konto skulden rätteligen bort vara att återfinna. Enligt den nu använda bokföringsmetoden upptoges å anslagets konto såsom utgift under året endast det belopp, som motsvarades af de utaf arméförvaltningen för anslagets ändamål öfversända förskottsmedel, hvaremot det vid verifikationerna fogade utgiftssammandrag slutade med en summa, som öfverskjöte hufvudbokens anslagsutgift med det belopp, som å anslagets konto angåfves såsom skuld. Så hade under revisionsåret exempelvis varit förhållandet med bokföringen af reservationsanslaget till fältartilleriet å fastlandet. Såsom redovisade förskott från detta anslag upptoges nemligen i verifikations-sammandraget 1,096,970 kronor 77 öre, men i hufvudboken endast 1,075,004 kronor 58 öre, och skilnaden mellan dessa summor, 21,966 kronor 19 öre, hade i hufvudboken förts under rubrik »skulder och återstående utgifter att utbetalas år 1896».

Äfven af annan anledning än den, som nu angifvits, hade under revisionsåret inträffat, att beträffande ganska många anslag verifikations-sammandragens slutsummor icke till siffrorna sammanstående med motsvarande poster i hufvudboken. I detta hänseende hade revisorerne anställt en, såvidt tiden medgifvit, omfattande undersökning, hvilken dock måst begränsas till utgiftssidan å hufvudbokens konton och deremot svarande summor i verifikationsbandens sammandrag.

Beträffande resultaten af denna undersökning äro i revisionsberättelsen intagna åtskilliga exempel, till hvilka utskottet tillåter sig hänvisa. Af dessa exempel framginge emellertid, att såväl å debet- som å kredit-sidan skilnaden mellan slutsummorna i sammandragen och i hufvudboken beträffande kontot »Försvarsverket till lands i allmänhet: Intendents-departementet» utgjorde ej mindre än 247,180 kronor 99 öre, hvilken skilnad hufvudsakligen vore beroende på de olika uppgifterna beträffande omföringar till och från vederbörande anslag.

Med afseende å de talrikt förekommande skiljaktigheterna mellan uppgifterna i verifikationssammandragen och i hufvudboken syntes man efter revisorerne mening, vid det förhållande, att nämnda sammandrag stödde sig på verifikationer och sålunda måste anses rigtiga, hafva anledning antaga, att ifrågavarande poster i hufvudboken skulle vara origtiga. Äfven om för de förefintliga skiljaktigheterna funnes en för-

klaringsgrund, hvilken revisorerne dock i de flesta fall icke kunnat utröna, syntes denna bokföring visa sådan osäkerhet och innebära så stora oegentligheter i formelt hänseende, att deraf tydligen framginge svårigheten, ja, omöjligheten för revisorerne att på ett effektivt sätt granska arméförvaltningens räkenskaper.

En af revisorerne viktigaste uppgifter vore, enligt hvad revisorerne vidare anført, granskningen af anslagens rätta användning; men vid fullgörande af detta åliggande med afseende å anslagen under fjerde hufvudtiteln bereddtes revisorerne ett väsentligt hinder genom de talrika omföringarna till och från dessa anslag. Särskildt då omföringarna, såsom exempelvis vore fallet å det ofvan omförmälda kontot »försvarsverket till lands i allmänhet: Intendentsdepartementet», stege till höga belopp, hade det visat sig, att arbetet för att vinna kännedom om vederbörande anslags disposition förutsatte en så omfattande utredning, att därför kräfdes mera tid, än som för statsrevisoren vore tillmätt.

Af 1895 års revisorer hade anmärkts, att i flere fall saknats hänvisningar till de omföringsorder, som legat till grund för i verifikations-sammandragen upptagna omföringsposter. Jemväl i de nu till granskning föreliggande räkenskaperna hade samma bristfällighet iakttagits; och med anledning häraf hade revisorerne ofta icke varit i stånd att återfinna ifrågavarande verifikationer. Revisorerne hafva därför påpekat angelägenheten af, att i verifikationssammandragen för hvarje omföringspost antecknades nunret såväl å det band som ock å det blad, hvarest vederbörande omföringsorder vore att finna. Härjemte hade revisorerne med afseende å beskaffenheten af dessa verifikationer anledning framhålla, att, enligt revisorerne mening, omföringsorder i hvarje fall borde tydligt angifva grunden för och befogenheten af den beslutade omföringen, hvilken eljest kunde synas hafva skett godtyckligt.

Med anledning af det uttalande, som af 1895 års revisorer gjorts om önskvärdheten af, att i arméförvaltningens räkenskaper, såvidt möjligt, undvekes omföringar från ett anslag till annat, hade arméförvaltningen å intendentsdepartementet i utlåtande den 24 januari 1896 angifvit sig icke kunna utlofva någon större inskränkning i det af revisorerne klandrade omföringssystemet, utan förklarar sin uppfattning vara, att en förändring i den af revisorerne angifna riktningen för närvarande icke lämpligen borde genomföras. Revisorerne, som icke kunnat finna de af embetsverket till stöd härför anförda förhållanden innefatta giltiga skäl för detta påstående, hafva nu gent deremot såsom sin åsigt uttalat, att en inskränkning i det vid arméförvaltningens räkenskaper nu använda omföringssystemet lämpligen kunde och bestämdt borde åstadkommas,

på det att revisorernes åliggande att granska anslagens användning måtte möjliggöras och underlättas.

Såsom ett slutomdöme med anledning af granskningen utaf fjerde hufvudtitelns räkenskaper hafva revisorerne uttalat den åsigt, att fullständig brytning med hela det nuvarande bokföringssättet borde med det snaraste åstadkommas. Detsamma innebure nemligen icke den trygghet, reda och öferskådlighet, som en väl ordnad bokföring borde bereda; och revisorerne hade för sin del ansett det vara så mycket angelägnare att framhålla detta, som fullgörandet af det på statsrevisionen hvilande granskningsåliggande vore nära beroende af en snar och välbehöflig reform i nämnda hänseende.

Om den rigtning, i hvilken en reform af räkenskapsföringen inom arméförvaltningen borde ske, hade de senaste årens statsrevisorer i ett och annat fall lemnat antydningar; och revisorerne hade nu velat å nyo framföra önskingar i samma syfte. Såsom ett medel för åstadkommande af förbättringar i bokföringen hade förordats, att medelsförvaltningen måtte i sin helhet öfverflyttas till ett enda departement inom arméförvaltningen. Men revisorerne ansåge icke detta medel tillfyllestgörande, utan hyste den öfvertygelse, att enkelhet, reda och öferskådlighet i afseende å bokföringen samt effektiv kontroll beträffande redovisningen kunde vinnas endast genom en omfattande reform af hela den militära förvaltningen, i syfte att, så långt det låte sig verkställas, decentralisera densamma. Härigenom skulle tillika det högst viktiga hufvudändamål med all militärförvaltning ernås, att fredsförvaltningen bringades i nära öfverensstämmelse med de förhållanden, som inträdde vid och efter härens försättande på krigsfot.

I sitt förenämnda utlåtande har arméförvaltningen å civila departementet, med anledning af den utaf revisorerne uttalade önskan, att för framtiden ett exemplar af samtliga verifikationssammandragen såsom bilagor till hufvudboken förenades i ett särskildt band samt vid sammandragens slutsummor och hufvudbokens motsvarande poster infördes ömse-sidiga foliohänvisningar, förklarar, att arméförvaltningen skulle söka uppfylla revisorernes önskan, så svårt detta tillägg i bokslutsarbetet vid den härför tillmätta knappa tid och med den därför disponibla personal än komme att kännas.

I afseende å de af revisorerne anförda, vid vissa anslag förekommande skiljaktigheterna mellan verifikationssammandragens slutsummor och motsvarande utgiftsposter i hufvudboken, har departementet, då det måste medgifvas, att de vållade granskaren svårighet, förklarar sig vilja söka att för sin del i möjligaste mån hindra förekomsten af dylika skilj-

aktigheter, ehuru svårigheter därför mötte, enligt hvad departementet i anfördt exempel påvisat.

Hvad deremot i öfrigt anginge de år efter år anmärkta omföringarna mellan olika anslag, hvilka onekligen ofta måste vålla granskningen betydande svårigheter, kunde de, på den grund att vissa slag af utgifter måste från flera anslag gemensamt bestridas, eller af annan anledning, icke helt och hållet undvikas, liksom genom deras användande tvifvels utan mången gång kunde sparas mångdubbelt arbete. Arméförvaltningen delade emellertid den åsigt, att de borde för underlättande af revisorerens granskningsarbete i möjligaste mån undvikas, och skulle efter bästa förmåga söka att minska deras antal. I hvarje fall vore det uppenbart, att de af revisorerne fordrade hänvisningarna borde göras så fullständiga som möjligt; liksom departementet för sin del sträfvat och fortfarande ville sträfva att i de af detsamma utfärdade omföringar — hvilka hädanefter skulle biläggas äfven omföringarna inom departementets egna anslag — gifva tillfyllestgörande uppgift om grunden för omföringen. För den bristfällighet i ena som andra hänseendet, hvilken ändock måste här och der förekomma, borde, i betraktande af räkenskapsåtgärdernas högst betydande antal och bokföringens af revisorerne sjelfva vitsordade stora omfång, något öfverseende kunna få med hopp om framgång utbedjas.

Hvad slutligen anginge hela bokföringssystemets öfverklagade bristfällighet, kunde kanske någon förbättring deraf vara att förvänta genom den förändring i arméns förvaltning, hvarom förslag vore under utarbetning inom landtförsvarsdepartementet.

Med afseende å revisorerens förevarande framställning i fråga om inskränkning i det vid arméförvaltningens räkenskaper använda omföringssystemet har arméförvaltningen å intendentsdepartementet, med åberopande af en af tienstförrättande bokhållaren å departementet afgifven, vid den tryckta revisionsberättelsen fogad förklaring, till hvilken utskottet tillåter sig hänvisa, anført, att, sedan de för anskaffning af de till arméns beklädnad och utrustning förut å anslagen till försvarsverket till lands i allmänhet, till beklädnad och utredning m. m. för indelta infanteriet, Vermlands fältjägarecorps och Jemtlands hästjägarecorps äfvensom till anskaffande och underhåll af beklädnads-, beväring-, remtysgs- samt häst- och sadelmunderingspersedlar vid det berustade kavalleriet anvisade medel numera blifvit sammanförda under ett enda anslag, arméns munderingsutrustning, antalet omföringar i intendentsdepartementets räkenskaper komme att i högst väsentlig mån inskränkas.

Såsom ofvan meddelats, har, i fråga om den af revisorerne anmärkta skiljaktigheten emellan kammarrättens aktoratsräkning och arméförvaltningens hufvudbok, förvaltningen å civila departementet förklaradt, att vederbörlig rättelse skall vid uppgörande af innevarande års hufvudbok vidtagas, och hvad beträffar revisorerne framställning om uppläggande af särskilda konton i arméförvaltningens hufvudbok för dess olika affärgrenar, har förvaltningen å intendentsdepartementet i ofvannämnda utlåtande anfört, att sådant borde iakttagas vid uppgörande af nytt formulär till hufvudboken.

Vidkommande revisorerne uttalanden om arméförvaltningens räkenskaper i allmänhet, får utskottet meddela, att, sedan särskilda komiterade inom landtförsvarsdepartementet efter erhållet uppdrag afgifvit yttrande angående omorganisation af arméförvaltningen, statsrådet och chefen för nämnda departement, med ledning af komiterades yttrande, uppgjort förslag till omfattande förändringar i arméförvaltningens organisation, särskildt i syfte att ej allenast, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de grunder, som af Riksdagens revisorer angifvits, förenkla räkenskaps- och redovisningsväsendet, utan äfven, jemväl i likhet med hvad revisorerne antydt, i väsentlig mån decentralisera den militära förvaltningen; och kommer detta förslag, enligt hvad utskottet inhemtat, att öfverlemnas till vederbörande myndigheter med förständigande, att utlåtande deröfver må afgifvas före den 1 nästkommande juli. På grund häraf torde kunna antagas, att ärendet hinner blifva så snart beredt, att framställning om ifrågavarande embetsverks förändrade organisation kan af Kongl. Maj:t till nästa Riksdag aflåtas.

Uti förevarande ämne är likaledes att bemärka, att formulär till ny hufvudbok och dermed sammanhängande räkenskaper är under utarbetande inom arméförvaltningen. Detta formulär, som är i det närmaste fullbordadt, har blifvit för utskottet förevisadt; och för så vidt framgått af den granskning, utskottet varit i tillfälle att egna detsamma, synas vid dess affattande de af revisorerne mot redovisningssättet inom arméförvaltningen framställda anmärkningar hafva blifvit vederbörligen beaktade och i öfrigt all omsorg egnats till åstadkommande af reda och öfverskådlig het inom dessa räkenskaper.

Då sålunda rättelser i de af revisorerne anmärkta fall delvis komma att omedelbart vidtagas och då af hvad ofvan meddelats torde framgå, att det af revisorerne med förevarande framställningar i öfrigt åsyftade mål kommer att inom den närmaste framtiden vinnas, hemställer utskottet,

att hvad revisorerne i förevarande afseende an-

fört icke må för närvarande till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

§ 4.

(Rev. ber. pag. 87—89; utl. pag. 466—471).

Revisorerne, hvilka tagit i betraktande de från Ottenby remontdepot aflemnade remonter, som under hösten 1896 tilldelats liggardet till häst, 1:a och 2:a svea artilleriregementen, de i Helsingborg och Malmö förlagda squadroner af kronprinsens husarregemente samt de batterier af Vendes artilleriregemente, som äro stationerade i Kristianstad, hafva uttalat det omdöme, att en del af dessa hästar voro vid lågt hull och i många fall icke kunde anses vara i tillfredsställande skick. Emellertid hade ifrågavarande remonter under en stor del af eftersommaren jemte gräsbetet erhållit hafre och annat torrfoder. Enligt från arméförvaltningen lemnad uppgift hade nemligen under tredje kvartalet år 1896 vid remontdepoten utfodrats 5,095 tilläggsrationer och 7,696 vinterrationer, och dessa rationer hade tilldelats endast de omkring 200 remonter, hvilka, inköpta under år 1895, i slutet af sistlidne september månad från depoten afgått till regementena. Då, oaktadt omförmälda betydliga förstärkning i utfodringen, en icke ringa del af de hästar, revisorerne varit i tillfälle att se, befunnits vara vid lågt hull, syntes man hafva anledning antaga, att de vid Ottenby ännu kvarvarande remonterna af 1896 års inköp, hvilka under sommaren varit hänvisade uteslutande till gräsbete, erhållit en alldeles otillräcklig föda. Orsaken till dessa förhållanden vore att söka deruti, att äfven under sistlidne sommar ej alla de till Ottenby kungsladugård hörande beten blifvit för statens remonter använda.

Såsom i 1895 års revisionsberättelse meddelats, hade, enligt hvad revisorerne vidare anfört, chefen för Ottenby remontdepot den 25 oktober 1895 tillstått arrendatorn af kungsladugården ett förständigande att till remontdepotens uteslutande förfogande under betestiden ställa vissa närmare angifna betesmarker, med åläggande att ej å någon af dessa marker utan af depotchefen för hvarje gång lemnadt skriftligt medgifvande kreatur finge utsläppas på bete eller höskörd verkställas; och hade arrendatorn afgifvit skriftlig förbindelse, att han skulle ställa sig detta i enlighet med gällande kontrakt gifna förständigande till efterrättelse. Till upplysning om begagnandet under innevarande års sommar af betesmarkerna vid Ottenby hade revisorerne haft att tillgå dels en

Ang. Ottenby
remontdepot.

af chefen för remonteringsstyrelsen lemnad uppgift å de betesmarker, som af kronoarrendatorn under nämnda tid upplåtits till depotchefens förfogande, dels ock ett af sistnämnde tjänsteman bestyrkt utdrag af dagbeskeden vid depoten. Såvidt af dagbeskeden kunnat inhemtas, hade af de för remontdepoten upplåtna betesmarker följande, nemligen Skogvaktareängen om 8 hektar, Kalfhagen om 7 hektar och Norra marken om 60 hektar, icke under sommaren användts till bete åt remonterna. Först den 29 augusti hade remonter släppts på bete i Ottenbylund, å hvilken mark, innehållande 225 hektar, arrendatorn derförinnan med depotchefens tillstånd tagit höskörd. Den norra schäferiängen om 180 hektar — en, enligt hvad depotchefen uti en af 1895 års revisorer meddelad skrifvelse upplyst, särdeles präktig betesmark med god gräsväxt — hade till depotens förfogande upplåtits först i slutet af juli, sedan arrendatorn utan medgifvande af depotchefen derå verkställt slätter. Enligt uppgift hade tillträdet till denna äng under förra delen af nästlidet års sommar varit genom arrendatorns egenmäktiga och mot kontrakt stridande åtgärd med lås afstängdt.

Såsom här af framginge, hade under betestiden nästlidet år betydande delar af de till Ottenby kungsladugård hörande marker icke blifvit för remontdepoten använda, och då med anledning här af betet blifvit för remonterna alldeles otillräckligt, hade man sökt förbättra konditionen åtminstone hos de hästar, som vid betestidens slut skulle afgå från depoten, genom att, såsom ofvan nämnts, till dem utfodra tilläggs- och vinterrationer i stor mängd. För berörda tilläggsrationer, som bestått af, förutom gräsbete, vissa quantiteter hafre, hö och halm, hade, enligt hvad arméförvaltningen å intendentsdepartementet meddelat, ersättning till kronoarrendatorn beviljats och utgått endast enligt den beräkningsgrund, som i allmänhet vore stadgad i fråga om ersättning för gräsbete. Åtgärden att medelst tilläggsrationer förstärka utfodringen hade revisorerne visserligen funnit vara fullt berättigad, då förstärkning nödvändigjorts genom arrendatorns uraktlåtenhet att ställa sig till efter rättelse de föreskrifter, som på grund af det mellan honom och intendentsdepartementet afslutade kontrakt meddelats. Dock syntes det kunna ifrågasättas, huruvida icke vederbörande bort vidtaga behöriga åtgärder för att förhindra, att en del betesmarker i strid mot kontraktet under månader undandroges remontdepotens förfogande. Med afseende här å och då jemväl de för depoten tillgängliga betesmarker icke syntes hafva blifvit använda i den utsträckning, förhållandena medgifvit, hade det förefallit revisorerne, som om statens rätt och fördel i förevarande fall icke blifvit vederbörligen tillgodosedd.

För besvarande af revisorerne förenämnda framställning har arméförvaltningen å intendentsdepartementet i sin ofvan omförmälda skrifvelse åberopat ett vid skrifvelsen fogadt, från chefen för remonteringsstyrelsen till departementet inkommet utlåtande, deri bemälde chef förklarar sig, i olikhet med revisorerne anse, att någon anmärkning mot remonternas skick vid aflemningen icke med fog kunnat göras; men då uppfattningen, huruvida en remont vore i tillfredsställande skick eller ej, vore mycket olika, hade han hänvisat till de vid förklaringen fogade intyg, som lemnats från de regementen, hvilkas remonter revisorerne varit i tillfälle att se, varande i dessa intyg samstämmigt uttaladt det omdöme, att de under år 1896 från Ottenby depot emottagna remonter voro i fullgodt skick, med anledning af revisorerne yttrande att, då oaktadt den betydliga förstärkning i utfodringen, som tillgodokommit de remonter, som afgått till regementena, dessa varit vid lågt hull, det vore anledning antaga, att de vid Ottenby qvarstående remonterna af 1896 års inköp, hvilka under sommaren varit hänvisade uteslutande till gräsbete, erhållit en alldeles otillräcklig föda, samt att orsaken till dessa förhållanden vore, att ej alla till Ottenby kungsladugård hörande beten för statens remonter användts, har chefen för remonteringsstyrelsen vidare anfört, att han ej kunde finna några verkliga skäl för antagandet att de vid Ottenby qvarvarande remonterna erhållit en alldeles otillräcklig föda, ty att betesmarkerna varit otillräckliga för 400 hästar, uteslöte ej möjligheten att de kunde räcka till för 200 stycken. Anledningen, hvarför de till regementena afgående remonterna så tidigt utfodrats först med tilläggsration och sedan den sista månaden med vinterration, hade just varit att reservera åt de qvarvarande remonterna tillräckligt bete, hvilket de också erhållit, och genom den gynsamma väderlek, som på sensommaren förbättrat betena, hade dessa räckt ända till den 1:sta november, och endast under oktober månad hade tilläggsration behöft användas. Med undantag af den 8 har innehållande skogvaktareängen, hvilken låge aflägsset och hade dålig tillgång på vatten, hade alla till Ottenby kungsladugård hörande beten användts. Hvarföre Kalfhagen och Norra Marken ej upptagits i de till revisorerne förfogande lemnade dagbeskeden, syntes bero på att dessa marker varit förenade med andra marker och användts samtidigt.

Ottenbylund vore af den beskaffenhet, att den ej kunde användas till bete förr än i slutet af augusti månad, till följd af den mängd insekter der funnes, men lemnade under september månad förutom bete ett

särdeles godt skydd mot väder och vind. Kronoarrendatorn hade visserligen undanhållit bete från norra Schäferiängen och olofligen tagit höskörd från densamma, äfvensom ej skördat Ottenbylund på den af depotchefen bestämda tiden, och hade sålunda onekligen ej fullgjort de förbindelser, han åtagit sig; för denna åtgärd hade kronoarrendatorn dock lemnat 5,095 tilläggsrationer och 7,696 vinterrationer endast mot den ersättning, som skulle tillkommit honom för motsvarande rationer enbart gräsbete; och då värdet på tilläggs- och vinterrationerna, med afdrag af ersättningen för gräsbetet, fullt motsvarade värdet på det undanhållna betet, och de för utdelning till regementena afsedda remonterna, efter nära två månaders godt gräsbete, erhållit, delvis i förening med gräsbete, en af hafre, hö och halm bestående kraftig utfodring, hvilken afgjort vore fördelaktigare än enbart gräsbete, syntes, enligt chefens förmenande, statens rätt och fördel i förevarande fall ej i något afseende hafva blifvit förbisedd.

Med anledning af revisorerens ifrågavarande framställning och med hänsyn jemväl till nästlidne års Riksdags statsutskotts uttalande i detta ämne har utskottet till en början velat meddela, att Kongl. Maj:t genom kungörelse den 9 juli 1896 angående remonteringen vid värfvade armén förordnat, bland annat, att denna remontering samt förvaltningen af statens remontdepoter skall, under inspektören för kavalleriet, ombesörjas af en remonteringsstyrelse, bestående af chef och två ledamöter, att chef och ledamöter i styrelsen äfvensom suppleant för hvar och en af dem skall förordnas af Kongl. Maj:t på förslag af inspektören för kavalleriet, att om till chef, ledamot eller suppleant föreslås officer eller veterinär, som icke tillhör kavalleriet, vederbörande inspektör eller vapenchef skall genom inspektören för kavalleriet lemnas tillfälle att afgifva yttrande öfver förslaget samt att den ena platsen såsom ledamot i styrelsen eller suppleant för honom må kunna besättas genom förordnande af särskilda personer för särskilda områden af riket; varande närmare bestämmelser meddelade i fråga om remonteringsstyrelsens ordnande af och tillsyn öfver remontdepoterna.

Genom att ledningen af och tillsynen öfver remontdepoternas förvaltning sålunda blifvit öfverflyttade från arméförvaltningens intendentsdepartement till remonteringsstyrelsen, hvilken antagligen förfogar öfver de fackinsigter, som erfordras för en dylik verksamhet, torde kunna emotses, att för framtiden vid tillsynen öfver remonterernas utfodring och vård å depot sådan omsigt och sakkunskap må göra sig gällande, att

de hästar, som tillställas den värfvade arméns olika truppförband, må varda af beskaffenhet att vinna mera allmänt godkännande. Under sådana omständigheter och då de af 1895 och 1896 årens revisorer anmärkta förhållandena vid Ottenby remontdepot kunna antagas föranleda revisorerne att fortfarande med särskild uppmärksamhet följa remontdepoternas förvaltning, anser sig utskottet böra hemställa,

att revisorerne förevarande framställning icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Marinförvaltningen.

§ 5.

(Rev. ber. pag. 112; utl. pag. 476, 480, 484—486, 491—495).

Revisorerne, som besökt flottans station i Karlskrona, hade, enligt hvad i berättelsen vidare meddelas, vid besöket inhemtat, att af den årsklass af flottans värfvade stam, som antagits år 1896, ej mindre än tio procent redan vid tiden för revisorerne besök blifvit, efter genomgångna bestraffningar enligt gällande författningar, ur rullorna utstrukna; och då det finnes skäl antaga, att de värfvade sjömännen i många fall beginge fel i afsigt att, på grund af ådragna straff och deras påföljd af afskedande, vinna befrielse från den antagna värfningen, syntes revisorerne i detta afseende allvarliga olägenheter förefinnas, hvilka innebure både demoralisation bland manskapet och förspilda statsutgifter för utbildning af sjömän, de der icke komme att tjena å flottan.

Ang. manskapet vid flottans värfvade stam.

Marinförvaltningen, som den 19 januari innevarande år afgifvit utlåtande angående revisorerne anmärkningar vid granskningen af flottans räkenskaper, har, med afseende å hvad revisorerne i nu omförmälda hänseende anført, hänvisat till den utredning i ämnet, hvilken meddelats i ett af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona insändt ytt-

rande från kommandanten derstädes samt i ett af stationsbefälhafvaren vid flottans härvarande station afgifvet yttrande.

I sitt förenämnda yttrande har kommandanten å Karlskrona station anfört, att af de förhör, som enligt § 20 i disciplinstadgan för krigsmagten af honom verkstälts angående de af ifrågavarande manskap begångna förseelser, hvilka föranledt utstrykningen, hade det syntts framgå, som om orsaken till de disciplinära förseelsernas upprepande låge mindre i försöket att på detta sätt vinna befrielse från den antagna värfningen, än i svagheten hos de disciplinära straffbestämmelserna. Dessa straff syntes nemligen på flertalet ej åstadkomma den verkan, som med dem vore afsedd, nemligen skräck för förseelsernas upprepande.

Detta visade sig äfven deraf att, samtidigt med att det blef för manskapet bekant, att ur rullorna utstruket manskap ej skulle under sin återstående kapitulationstid hållas till allmänt arbete, förseelsernas antal ökades genast till nära dubbelt emot hvad det förut varit under samma tid.

Vid förhören hade ej heller något framkommit, som gifvit anledning misstänka, att afsigten med förseelsernas upprepande varit att blifva fri tjensten. Tvärtom hade det flere gånger inträffat, att, när någon befarat att blifva utstruken, han begärt att få qvarstå, hvilket i de flesta fall då äfven skett, men oftast hade vid dylikt fall ej lång tid förflutit, innan han åter anmälts för förseelse.

Så länge manskapet skulle bestå af värfvadt manskap, syntes det kommandanten, att med nuvarande straffbestämmelser ingen förändring till det bättre i det öfverklagade förhållandet kunde vara att emotse, då det visat sig, att något annat folk i allmänhet än landets s. k. lösa befolkning ej tager värfning, och det vore allt för väl bekant, huru större delen af denna befolknings ungdom med begäret för rusdrycker för närvarande vore helt och hållet i brist på den moral och det ordnings- och lydriadssinne, som erfordrades för ett ordentligt lefnadssätt.

Under sådana förhållanden kunde kommandanten ej inse annat än att för tienstens bästa det vore det rättaste att ur rullorna utstryka den, hos hvilken ingen vån funnes för att han, under förblifvande vid truppen, skulle kunna återföras till sin tjenstepligt; och att i tienstens bibehålla den, som genom ständigt upprepade förseelser ringaktade den militära mydigheten, måste på hans kamrater inverka mera demoraliserande än hans skiljande från tienstens.

Ett sådant tillvägagående kunde ej heller vara någon misshushållning med statsutgifterna, då karlen med sitt uppförande ej vore för tienstens duglig. Han lämpade sig nemligen ej för vidare utbildning, då han med sitt dåliga föredöme ej kunde användas såsom instruktör eller

förman vid stammanskapet och ännu mindre för de värnpligtige. Genom hans afskedande ginge karlen derjemte förlustig den lön, som staten annars haft att utbetala till honom under 3 år och 6 månader efter tjenstgöringen för hans utbildning.

De för karlen utbetalta medlen borde ej heller vara helt och hållet förspilda, enär karlen i händelse af mobilisering återkomme som värnpliktig.

Stationsbefälhafvaren i Karlskrona har vid insändande till marinförvaltningen af förenämnda yttrande jemte hänvisande till detsamma för sin del tillagt, att han icke ansåge ådagalagdt, att den af kommandanten omförmälda ökning af disciplinförseelsernas antal vore en följd deraf, att afsändande till arméns disciplinkompani numera upphört.

Stationsbefälhafvaren vid flottans station härstädes har i förevarande ämne anført, att vid verkställd jämförelse mellan det manskap, som för härvarande station antagits för värfvade stammen, enligt 1887 års organisation af sjömanscorpsen, och det dylika manskap, som antagits för tjenstgöring för sin utbildning under viss del af tjenstetiden enligt 1894 års organisation, och hvaraf den första årsklassen med förlidet års utgång fullgjort sitt första tjänsteår vid stationen, det befunnits, att den verkställda antagningen enligt den senare organisationen med hänsyn till manskapets uppförande utfallit vida sämre än antagningen enligt den förra organisationen, särskildt i fråga om det värfvade manskapets första tjenstgöringsår.

För år 1896 hade nemligen för härvarande station antagits sammanlagdt 85 man. Från denna summa borde likväl frånräknas dels en man, som vid inställelsen blifvit kasserad vid verkställd kroppsundersökning, dels en dito, som icke instält sig vid stationen, dels äfven en man, som på grund af falska betyg blifvit antagen, och hvilkens kontrakt blifvit af Stockholms rådhusrätt förklaradt ogiltigt.

Sälunda återstode af 1896 års kontingent 82 man, som inträdt i tjenstgöring vid stationen.

Då man toge i betraktande, att bland dessa nyantagna blifvit under det gångna året verkställda ej mindre än 73 bestraffningar, deraf 4 utgörande straffarbete och 4 fängelse, samt att 8 af de nyantagna, d. v. s. 9,7 procent, blifvit, med stöd af § 27 i disciplinstadgan, ur rullorna utstrukna, så framginge häraf, att förhållandet vid härvarande station icke stälde sig gynsamare än det af statsrevisorerna anmärkta vid flottans station i Karlskrona.

Anledningen härtill borde hufvudsakligen sökas dels i den stora inskränkning till såväl tid som rum, som vore fastställd för rekryteringen,

dels ock i den omständigheten, att värfvade arméns disciplinkompani i följd af den under år 1895 vidtagna förändringen af ofvannämnda § i disciplinstadgan blifvit indraget. Ty den moraliska inverkan, som blotta tillvaron af detta disciplinkompani haft på det värfvade manskapet, hade varit uppenbar. Detta antagligen på den grund, att det för en hvar antagen varit fullt tydligt, att han till hvad pris som helst måste uttjena den enligt antagningskontraktet öfverenskomna kapitulationstiden, vid stationen eller å disciplinkompaniet. Nu deremot låge det i hvarje antagen sjömans eget skön att bestämma, om och när han ville blifva befriad från det antagningskontrakt, som han underskrifvit, och på grund af hvilket kronan å sin sida oåterkalleligen förbundit sig uppfylla alla kontraherade villkor under anställningstiden.

Komme så härtill, att den nyantagne vid kontraktets underskrifvande erhöle halfva legan, utgörande 25 kronor, samt ytterligare vid afgang ur tjensten, den måtte nu vara af honom sjelf framtvungad eller kontraktsenlig, den andra hälften af legan, utgörande likaledes 25 kronor, som enligt gällande föreskrifter icke kunde honom fråntagas, äfven om han vid sin afgang häftade i skuld för beklädnad, försåvidt icke denna skuld uppkommit genom förskingring eller vanvård, äfvensom 10 kronor vid sin inställelse å antagningsplatsen vid tienstgöringstidens början, så syntes dessa förmåner vara tillräckligt lockande för dåliga karakterer att söka anställning, till och med i afsigt att så snart som möjligt derefter befria sig derifrån genom att framtinga tillämpningen å sig af ofvannämnda § i disciplinstadgan, sådan densamma lydde enligt kongl. kungörelsen den 22 november 1895.

På grund af den sålunda vunna erfarenheten af de brister, som särskildt under nuvarande förhållanden vidlåde det stadgade rekryteringssättet, hade stationsbefälhafvaren ansett sig manad att i den förlidet år till Kongl. Maj:t afgifna tjensterapporten fästa uppmärksamhet vid det anmärkta förhållandet samt att framställa förslag till sådana förändringar härutinnan, som ansetts bättre leda till målet; varande i berörda rapport, deraf transsumt bifogats stationsbefälhafvarens anförda yttrande och finnes den tryckta revisionsberättelsen bilagdt, hemställdt dels att bestämmelserna för rekrytering af flottans sjömanscorps måtte varda i vissa afseenden ändrade, dels ock att innehållande af dagaflöning måtte kunna såsom tillrättavisning tillämpas äfven vid flottan, liksom jemlikt § 24 d) disciplinstadgan vid armén vore medgifvet; dock att sådant innehållande af dagaflöningsmedel ej måtte hafva någon inverkan på uträkningen af manskapets beklädnadspenningar.

De förhållanden, revisorerne omförmält beträffande förseelser och deraf föranledda bestraffningar inom manskapet vid flottans värfvade stam och hvilka genom hvad i förenämnda yttranden meddelats vunnit bekräftelse, har utskottet visserligen funnit vara af synnerligen allvarlig beskaffenhet. Då emellertid genom härvarande stationsbefälhafvares ofvan berörda rapport blifvit Kongl. Maj:t understådt förslag beträffande åtgärder till förenämnda missförhållandens afhjelpande, och detta ämne alltså torde vara föremål för Kongl. Maj:ts särskilda uppmärksamhet, har utskottet ansett sig endast böra hvad i förevarande afseende förekommit för Riksdagen

omförmäla.

§ 6.

(Rev. ber. pag. 117 och 118; utl. pag. 479 och 481.)

I afseende å marinförvaltningens räkenskaper meddela revisorerne vidare, att, enligt särskilda vid marinförvaltningens koncepthufvudbok för året fogade förteckningar, flottans station i Karlskrona vid 1895 års slut hade utestående fordringar till ett sammanlagdt belopp af 61,977 kronor 59 öre. Fördelade å de särskilda år, under hvilka dessa fordringar uppkommit, utgjorde desamma följande belopp:

*Ang. flottans
stations i
Karlskrona
utestående for-
dringar.*

år 1849	425: —
„ 1862	4: 41.
„ 1867 och 1868	1,848: 83.
„ 1869	2,771: 61.
„ 1870	2,337: 41.
„ 1871	2,300: —
„ 1872	2,331: 05.
„ 1873	2,656: 10.
„ 1874	2,332: 43.
„ 1875	2,305: 13.
„ 1876	2,416: 07.
„ 1879	93: 24.
„ 1880	75: 30.
„ 1882	136: 84.
„ 1883	683: 22.
	Transport 22,716: 64.

	Transport	22,716: 64.
år 1884	413: 58.
„ 1885	165: 85.
„ 1886	213: 41.
„ 1887	142: 25.
„ 1888	20,032: —
„ 1889	379: 12.
„ 1890	245: 22.
„ 1891	873: 61.
„ 1892	1,693: 86.
„ 1893	8,903: 96.
„ 1894	1,645: 12.
„ 1895	4,532: 97.
	Summa	61,977: 59.

Med afseende å det stora antalet dylika fordringar och då åtskilliga deruti ingående poster vore jemförelsevis betydande, hafva revisorerne, som icke af tillgängliga handlingar vunnit kännedom, huruvida åtgärder vidtagits för fordringarnes indrifning, å förhållandet fäst uppmärksamhet.

I ofvan omförmälda, med anledning af revisorerne anmärkningar vid granskning af flottans räkenskaper för år 1895 afgifna utlåtande har marinförvaltningen i afseende å revisorerne nu anförda framställning åberopat ett vid utlåandet fogadt yttrande i ämnet af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona, deraf inhemtades att vid stationen vidtoges reglementsensliga åtgärder för utestående fordringars indrifning, äfvensom för dylika fordringars afskrifning i den ordning, kongl. förordningen den 11 december 1830 föreskrefve. Derutöfver hade sedan, uppå af marinförvaltningen hos Kongl. Maj:t gjord framställning om aflåtande af proposition till Riksdagen om afskrifning af en del stationens då utestående fordringar, Kongl. Maj:t genom bref den 4 maj 1888, jemte förklarande att frågan om afskrifning af dessa fordringar borde behandlas enligt nyssnämnda kongl. förordning, funnit framställningen icke föranleda vidare åtgärd, det icke tillkommit marinförvaltningen att vidtaga åtgärd för vinnande af sådan afskrifning.

Stationsbefälhafvaren i Karlskrona har i ofvanberörda utlåtande anført, att uti § 208 af det för flottan gällande reglemente, 1:a delen, upptoges bland advokatfiskalens åligganden att efter remiss från stationsbefälhafvaren eller varfschefen indrifva kronans fordringar; och med tillämpning af berörda stadgande vidtoges af nämnde tjänsteman åtgär-

der, för hvilka särskilda redogörelser hvarje halfår afgåfves till bemälda myndigheter.

Till följd af dylika under årens lopp vidtagna indrifningsåtgärder med afseende å ifrågakomna fordringar hade tid efter annan belopp inflytit, hvilka dock, med hänsyn till det med en noggrann utredning härom förbundna omfattande arbete, för närvarande icke kunde till siffran särskildt uppgifvas; hvarvid stationsbefälhafvaren likväl ansåge sig böra tillika upplysa, att under år 1896 till följd af fortsatta dylika åtgärder ett belopp af 2,340 kronor 85 öre inbetalts i stationens kassa.

För öfrigt hade stationsbefälhafvaren angående stationens utestående fordringar, af hvilka otvifvelaktigt en stor del icke komme att inflyta oaktadt åtgärder i sådant syfte och alltså icke vidare borde i räkenskapen balanseras, anført, att stationsbefälhafvaren senast i skrifvelse den 30 april 1890 hos marinförvaltningen gjort framställning i fråga om afskrifning af en del utaf berörda fordringar; men hade marinförvaltningen enligt skrifvelse den 6 juni 1890 på grund af hvad genom kongl. bref den 4 maj 1888 blifvit förklaradt, icke ansett åtgärd i det angifna syftet böra vidtagas.

Enligt hvad utskottet inhemtat, utgöras de af revisorerne omförmälda, i Karlskrona stations räkenskaper för år 1895 utbalanserade fordringarna af icke mindre än 365 särskilda poster; och otvifvelaktigt är, att ej obetydlig besparing i arbete vid bokföringen skulle kunna vinnas, derest en del af dessa fordringar finge afskrifvas, liksom med visshet kan antagas, att i många fall någon valuta för dessa fordringar, i synnerhet hvad de äldre beträffar, icke kan komma statsverket till godo. De af såväl marinförvaltningen som stationsbefälhafvaren gjorda framställningar om ifrågavarande fordringars afskrifning hafva emellertid, såsom af hvad ofvan meddelats framgår, blifvit afböjda med anledning af gällande föreskrifter om sättet för sådan afskrifning, hvilka finnas intagna i kongl. förordningen den 11 december 1830. Då sålunda i berörda författning förefinnes hinder för vidtagande af lämpliga åtgärder i omförmälda syfte, har utskottet föreställt sig, att detta hinder bör undanrödjas genom ändamålsenlig förändring i författningen. Utskottet har därför ansett Riksdagen böra hos Kongl. Maj:t göra framställning i ämnet; och får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke sådan ändring i gällande bestämmelser

angående afskrifning af kronans utestående fordringar må vidtagas, att vidsträcktare möjlighet till dylik afskrifning, än nu förefinnes, må beredas.

Landbruksstyrelsen.

§ 7.

(Rev. ber. pag. 170 och 171; utl. pag. 502—505.)

Ang. redovisningen af anslaget till mejerielevers undervisning.

Enligt hvad revisorerne erinra, aflät Kongl. Maj:t till 1862—1863 årens Riksdag proposition om beviljande af ett årligt ordinarie anslag af 3,000 rdr att användas till stipendier åt sådana personer, som, efter vederbörande hushållningssällskaps förslag, kunde af landbruksakademins förvaltningskomité varda utsända till enskilda mejerier för att efter derstädes genomgången fullständig lärokurs sedermera inom olika delar af riket gagna mejerihandteringen.

Sedan denna framställning enligt skrifvelse den 11 november 1863 blifvit af Rikets Ständer bifallen, anbefalde Kongl. Maj:t den 13 i samma månad förenämnda komité att gå i författning om de åtgärder, som för ernående af det med anslaget afsedda ändamål kunde finnas lämpliga att vidtaga.

På grund af berörda befallning upprättade förvaltningskomitén med egare af enskilda välskötta mejerier kontrakt om mottagande för undervisning vid mejerierna af ett visst antal elever mot bestämd ersättning för hvarje elev.

I anledning af proposition till 1869 års Riksdag medgaf vidare Riksdagen, att ett af Rikets Ständer enligt skrifvelse den 6 februari 1858 beviljadt anslag af 6,000 rdr till inrättande af två mejeriskolor i särskilda delar af riket finge, der så funnes ändamålsenligt, användas till mejerielevers undervisande vid enskilda mejerier; och hade i enlighet med berörda medgifvande, efter det den lägre mejeriskolan vid Ultuna landbruksinstitut från och med den 1 november 1883 upphört, de till samma skola anvisade 3,000 kronor blifvit använda till mejerielevers undervisande vid enskilda mejerier eller s. k. mejeristationerna i mellersta och södra Sverige. Härjemte hade för ett hvar af åren 1890—1895 för enahanda ändamål anvisats 2,000 kronor.

Vidkommande berörda anslag till stipendier åt elever vid nyssnämnda stationer hade, enligt hvad revisorerne meddelat, väl af styrel-

sens räkenskaper framgått, att anslaget blifvit i sin helhet af vederbörande mejeriegare uppburet, men icke till huru stor del detsamma blifvit för sitt egentliga ändamål använt.

Enligt det för de med statsmedel understödda mejeristationer af landtbruksstyrelsen den 11 april 1890 utfärdade reglemente skall elev afgiftsfritt erhålla, jemte undervisning, kost och bostad med egen bädd, beklädningspenningar med 50 kronor årligen, att af mejeriinnehafvaren utbetalas den 1 april och den 1 oktober, hvarje gång med 25 kronor. De på grund af berörda föreskrift utbetalda belopp vore emellertid ej verifierade, hvilket syntes revisorerne lämpligen kunna ske genom biläggande till räkenskapen af vederbörande elevers qvitton.

Det hade vidare ådragit sig revisorerne uppmärksamhet, att, ehuru enligt hvad en räkenskapen bilagd förteckning öfver elever vid statens mejeristationer gånge vid handen, några elever af en eller annan anledning under år 1895 afgått före kursens avslutande, vederbörande mejeriegare, det oaktadt, uppburit å dem belöpande andelar af ofvanomfördä anslag utan afkortning. Hvad anginge den andel af anslagen, som afsetts till beklädningspenningar, hafva revisorerne särskildt framhållit, att 12 § i ofvannämnda reglemente bestämde, att elev, som blifvit från stationen eller undervisningen skild, icke egde rätt att utbekomma beklädningspenningar, som icke redan till betalning förfallit. Huru i hvarje särskildt fall härmed förfarits, kunde emellertid icke med ledning af förteckningen inhemtas.

I häröfver afgifvet utlåtande af den 13 sistlidne januari har landtbruksstyrelsen anfört, att de medel, som blifvit anvisade eller numera användes till mejerielevers undervisande vid enskilda mejerier, disponerades för närvarande sålunda, att landtbruksstyrelsen med innehafvare af lämpliga mejerier upprättade skriftliga aftal, hvarigenom innehafvaren af mejeriet förbunde sig att, på sätt det af styrelsen den 11 april 1890 utfärdade reglemente för de med statsmedel understödda mejeristationer närmare föreskrefve, emottaga, underhålla och bereda undervisning åt visst antal elever emot bestämd afgift, som utginge af ofvanberörda medel, samt att i öfrigt ställa sig till noggrann efterrättelse föreskrifterna i nämnda reglemente äfvensom de bestämmelser i öfrigt, hvilka landtbruksstyrelsen kunde med hänsyn till verksamheten vid stationerna finna nödigt meddela. De förpligtelser, mejeriinnehafvaren sålunda iklädde sig, vore af ganska magtpåliggande natur med hänsyn till såväl undervisningen, hvilken delvis måste meddelas eleverna af en utaf mejeriinnehafvaren därför aflönad, vid mejeriet anställd person, hvilken, för att anses behörig att meddela dylik undervisning, borde hafva styrkt sig ega skicklighet att tillverka första klas-

sens mejeriprodukter, som ock tillsynen öfver mejeristationen i andra afseenden, såsom öfvervakandet af ordning och sedlighet, redogörelses afgifvande, skriftvexling m. m. Det vore alldeles tydligt, att mejeriinnehafvaren för alla dessa åtagna skyldigheter ej kunde anses godtgjord endast genom den jemförelsevis obetydliga afgift, som staten till honom erlade för hvarje elev och som under år 1895 utgått med 200 kronor, helst mejeriinnehafvaren vore skyldig att, på sätt Riksdagens revisorer framhållit, förutom undervisning, kost och bostad, i beklädningsspenningar utbetala till elev 50 kronor för år räknadt, utan måste mejeriinnehafvaren finna sin godtgörelse därför bestå hufvudsakligast i det arbete i mejeriet, som mejeriinnehafvaren kunde af eleven påräkna.

Enligt förberörda reglemente antoges eleverna för båda undervisningsåren af styrelserna för mejeristationer, der första årets elever mottoges, hvilka styrelser utgjordes af hushållningssällskapens förvaltningsutskott eller den eller de personer, åt hvilken eller hvilka förvaltningsutskottet inom orten lemnat detta uppdrag, och de elever, hvilka genomgått första årets undervisning, blefve genom landtbruksstyrelsens försorg fördelade på de mejeristationer, der andra årets elever mottoges. Om elev genom mindre godt uppförande gjorde sig oförtjent att få vid stationen vistas, kunde eleven på föreståndarens ansökan men endast på grund af styrelsens för mejeristationen beslut derifrån skiljas. Visade sig elev, som genomginge första årets undervisning, olämplig för mejerihandteringen, borde föreståndaren anmäla sådant för styrelsen för mejeristationen, hvilken det ålåg att härom lemna underrättelse till landtbruksstyrelsen, på hvars pröfning det berodde, om eleven skulle tillåtas genomgå andra årets undervisning. Då elev doge eller af annan orsak, än nyss vore nämnd, lemnade stationen, skulle sådant anmälas för landtbruksstyrelsen, som beslutade, om ny elev skall i den afgångnes ställe antagas. Af det sålunda sagda framginge, att mejeriinnehafvaren vore utestängd från möjligheten att godtyckligt vare sig undandraga sig att mottaga elev eller skilja sådan från mejeristationen.

Som landtbruksstyrelsen med den rätt, styrelsen i reglementet förbehållit sig, noga öfvervakade ej mindre undervisningen än äfven öfriga anstalter vid stationerna, och då, på sätt landtbruksstyrelsen ofvan anført, mejeriinnehafvarens förnämsta ersättning bestode i det arbete, han kunde af elev vid stationen påräkna, måste det vidare i hvarje fall betraktas såsom en förlust för mejeriinnehafvaren, om han derigenom, att elev af en eller annan anledning under pågående läroår afginge, komme att få en elevplats obesatt. De kostnader, mejeriinnehafvaren måste vidkännas för undervisningen, vore nemligen lika stora, vare sig

han hade en eller flere elever och, då dessas antal vore afpassadt efter mejeriets storlek och omfattningen af der förekommande arbeten, vore det angeläget för mejeriinnehafvaren att anställa annat biträde vid mejeriet i den påräknade elevens ställe, hvilket understundom kunde vara förenadt med stora svårigheter och i alla händelser med större kostnader, än om det skedde vid laga flyttningstid för tjenare, då enligt reglementet eleverna lemnade sina anställningar vid mejeristationen.

På grund häraf ansåge landtbruksstyrelsen, att det icke vore med billigheten öfverensstämmande, om den förlust, som mejeriinnehafvaren på ofvan angifna sätt i allt fall måste vidkännas, ökades derigenom, att han, för den tid elevplats utan något som helst hans förvällande vore obesatt, ginge miste om motsvarande del af elevavgift, hvarför landtbruksstyrelsen ej heller ifrågasatt något sådant, utan hade mejeriinnehafvaren under samma tid fått oafkortad uppbära densamma med inbegripande af beklädningspenningar. Hittills hade det för öfrigt ej ofta förekommit, att någon elevplats stått obesatt, ett förhållande som under år 1895 inträffat vid endast två mejeristationer och under kortare tider.

Hvad beklädningspenningarne anginge, så hade landtbruksstyrelsen af mejeriinnehafvare icke påfordrat några bevis eller qvitton, att sådana verkligen blifvit till eleverna utbetalda, lika litet som sådant skett beträffande kost och bostad. Skälet härtill hade naturligtvis varit, att elev, som enligt reglementet genom mejeriinnehafvarens försorg, så snart hon antagits erhållit ett exemplar af berörda reglemente och deraf underrättats om sina rättigheter, ej kunde antagas underlåta att hos mejeristationens styrelse, inspektionsförrättaren eller landtbruksstyrelsen anmäla, om hon blifvit i någon af sina rättigheter såsom elev kränkt. För öfrigt kunde beklädningspenningar i likhet med kost och bostad utgå in natura i form af kläder eller klädedrägt, beträffande hvilken sistnämnda ej ovanligt vore, att den utgöres af en slags uniform. Något skäl syntes därför ej förefinnas att beträffande beklädningspenningarne mera än i fråga om kost och bostad fordra några särskilda verifikationer, hvarigenom endast skulle skapas en onödigt och i många fall olämplig kontroll.

De mejerier, med hvilkas innehafvare landtbruksstyrelsen ingått förenämnda kontrakt, kunde räknas såsom bland de inom de särskilda orterna förnämsta, och det hade städse varit landtbruksstyrelsens önskan att kunna gent emot bemälde innehafvare förfara på ett sätt, att derigenom icke gäfves någon som helst berättigad anledning till missnöje från mejeriinnehafvarnes sida, hvaraf följden lätteligen kunde blifva, att landtbruksstyrelsen såge sig ur stånd att på bästa möjliga sätt till-

godose det för landtbruket viktiga undervisningsintresse, som med mejeristationerna afsåges att befrämja. Kontrollen beträffande dessa vore enligt landtbruksstyrelsens uppfattning för närvarande så stor, att hvarje ökning derutinnan, liksom hvarje minskning i rättigheter eller tillökning i skyldigheter för innehafvarne af de mejerier, dit stationerna vore förlagda, vore att betrakta endast som ett försvagande af institutionen och kunde lätteligen medföra ganska menliga följder för mejerierundervisningen.

I enlighet med hvad landtbruksstyrelsen i detta ärende anført, och med stöd af bestämmelserna i ofvannämnda reglemente för mejeristationerna samt i öfrigt med hänsyn till hvad billigheten fordrar, har utskottet funnit, att den afgift, mejeriinnehafvare jemlikt reglementet eger åtnjuta för hvarje elev, bör af honom få oafkortad uppbäras, äfven då elev före kursens afslutande afgår. Deremot har utskottet med anledning af revisorernas ifrågavarande framställning velat uttala den mening, att verifikationer angående de, enligt § 11 i reglementet, till mejerielever utbetalda beklädningspenningarne utan afsevärdt besvär för mejeriföreståndaren borde kunna åstadkommas vare sig meddelst intyg af mejeristationens styrelse om verkställd utbetalning af medlen eller i dess ställe utlemnade beklädnadsersedlar eller med af eleverna å uppburna penningar eller emottagna persedlar utfärdade qvitton i original eller bestyrkt afskrift. Utskottet har dock icke ansett denna fråga vara af den betydelse, att utskottet velat tillråda Riksdagen vidtaga någon särskild åtgärd i sistberörda syfte, utan har utskottet endast velat hvad i ärendet förekommit för Riksdagen

omförmåla.

Jernvägsstyrelsen.

§ 8.

(Rev. ber. pag. 184; utl. pag. 506.)

Ang. gratifikationers utanordnande till befättningsinnehafvare inom jernvägsförvaltningen.

Revisorerne hafva omförmålt, hurusom vid särskilda tillfällen under revisionsåret enligt jernvägsstyrelsens beslut utgått gratifikationer till åtskilliga bland dess embets- och tjenstemän samt betjente, och såsom exempel derpå anført, bland annat, att till flera tjenstemän utanordnats

gratifikationer såsom särskild godtgörelse för bestyr vid utfärdande af kombinerade biljetter; och då dessa utbetalningar saknade stöd såväl i det af Kongl. Maj:t den 23 oktober 1874 fastställda aflöningsreglemente för embets- och tjänstemän samt betjente vid statens jernvägstrafik som äfven i gällande instruktion för styrelsen den 5 november 1875, hvars 38 § innehöller, att en hvar, som af styrelsen blifvit till ordinarie befattning antagen, skulle tjenstgöra, när och hvarhelst han dertill beordrades, hade revisorerne ansett sig böra hvad sålunda förekommit anmärka.

I jernvägsstyrelsens med anledning af de utaf revisorerne gjorda framställningar rörande jernvägsförvaltningen för år 1895 afgifna utlåtande har styrelsen i förevarande ämne anført, att förvaltningen af jernvägstrafiken på grund af sjelfva dess beskaffenhet allt från början icke ansetts böra genom alltför omfattande på förhand gifna föreskrifter och begränsningar bindas i sin verksamhet och utveckling. I enlighet med denna uppfattning, som jemväl af Riksdagen biträdts, har styrelsen plägat för sådant arbete, som af viss personal utfördes utöfver den reglementsenligt bestämda eller eljest skälig ansedda arbetstiden, lemna särskild godtgörelse äfvensom, då till banbevakningen eller tågpersonalen hörande betjente i följd af inträffadt snöhinder eller annan dylik orsak tillfälligtvis varit synnerligen ansträngda, tilldela dem smärre gratifikationer. Men då den förstnämnda ersättningen helt och hållet hade samma karakter som den aflöning, hvilken utginge till extra personal, och den sistnämnda ersättningen vore rent tillfällig, hade styrelsen icke ansett sig behöfva i reglementsförslaget särskildt omnämna dessa aflöningsformer; och i den för styrelsen gällande instruktion, med den allmänna affattning bestämmelserna rörande styrelsens myndighet der erhållit, hade stadgande om rätt för styrelsen att utbetala dylika gratifikationer svårligen kunnat förekomma.

De gratifikationer eller extra arfvoden, som af jernvägsstyrelsen plägat utdelas, hafva afsett att utgöra *antingen* ersättning för arbete å öfvertid *eller* ökning i personalens aflöning vid tillkomsten af till arten nya göromål. Hvad förstnämnda slag af gratifikationer beträffar, torde de vara af förhållandena inom en sådan verksamhet som jernvägsförvaltningens med nödvändighet påkallade. I senaste jernvägskomiténs betänkande af den 24 oktober 1895 anføres i detta ämne, att komitén, som ansåge möjlighet böra förefinnas för jernvägsstyrelsen att aflöna visst arbete under formen af öfvertidsersättning samt att i sådana fall, som de i styrelsens här ofvan anförda skrifvelse omnämnda, utdela

gratifikationer, icke trots att bestämmelser härom borde inflyta i aflöningsreglementet, men deremot funnit sig böra i instruktionsförslaget intaga ett stadgande, som visade att dylika förmåner kunde vid jernvägsstaten förekomma; och återfunnes ett sådant stadgande i § 69 af berörda förslag.

Vidkommande åter utdelande af extra arfvoden till befattningsinnehafvare för till arten nya göromål, eller sådana gratifikationer, som de af revisorerne i förevarande anmärkningspunkt omförmälda, har statsrådet och chefen för civildepartementet till det vid Kongl. Maj:ts proposition (n:o 27) angående lönereglering för personalen vid statens jernvägar fogade statsrådsprotokoll af den 29 januari innevarande år anført, att vid bedömande af frågan om lönereglering för jernvägsstaten borde förutom öfriga synpunkter äfven den angående berörda gratifikationer framhållas. Att denna löneregleringsfråga, trots den storartade utvecklingen statsbaneförvaltningen under de senare årtiondena erhållit, icke förr trängt sig fram till lösning, ansåge departementschefen hafva berott — förutom på befintligheten af de särskilda förmånerna, hvilka för talrika grupper bland personalen representerat rätt afsevärda löneinkomster — delvis äfven på den omständigheten, att styrelsen för en del befattningshafvare, särskildt der utvecklingen medfört jemväl till arten nya göromål, upphjelp aflöningen genom tilldelandet af extra arfvoden. Enligt hvad styrelsen i fråga om olika befattningar anmält, vore styrelsens mening, att dessa extra arfvoden i sammanhang med löneregleringen skulle upphöra; och komitén hade för dess del — såsom det syntes departementschefen med allt fog — på det bestämdaste uttalat sig mot detta system och hemställt, att föreskrift måtte meddelas derom, att ingen tjänsteman i styrelsen, hvars minimiaflöning vore 3,000 kronor och hvilken följaktligen innehade samma ställning som en första gradens tjänsteman inom de centrala embetsverken, finge af jernvägsmedlen åtnjuta något annat arfvode än det, som funnes för hans ordinarie tjänst fastställt eller han i egenkap af vikarie vore berättigad att uppbära, och dels derom, att inom jernvägsförvaltningen i dess helhet ersättning genom extra arfvode icke finge utgå för arbete, som verkställs under den ordinarie arbetstiden, för så vidt icke sådant funnes i aflöningsreglementet eller instruktionen förutsatt, och vore det departementschefens afsigt att föreslå Kongl. Maj:t att utfärda föreskrift i den af komitén angifna riktningen.

Då alltså, vare sig det nu framlagda förslaget om lönereglering för jernvägspersonalen vinner Riksdagens bifall eller ej, utfärdandet af

föreskrift om ifrågavarande af revisorerne anmärkta extra arfvodens upphörande är att emotse, får utskottet hemställa,

att revisorerne förevarande framställning icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Stuteriöfverstyrelsen och stuterierna.

§ 9.

(Rev. ber. pag. 203; utl. pag. 512 och 513.)

Då enligt särskilda, den 29 januari, den 21 juni och den 2 september 1895 afgifna reseräkningar, chefen för Flyinge hingstdepot debiterat och jemväl uppburit ersättning för skjuts mellan depoten och staden Lund med sammanlagdt 33 kronor 60 öre, deri inberäknats godtgörelse för åkdonslega, men det syntes antagligt, att i förevarande fall depotens hästar och åkdon kunnat användas, hvarigenom ofvan omförmälda utgifter kunnat statsverket besparas, hafva revisorerne å förhållandet fäst uppmärksamheten.

*Ang. af chefen
för Flyinge
hingstdepot
uppburen rese-
ersättning.*

I ett med anledning af hvad revisorerne i förenämnda afseende anmärkt afgifvet utlåtande af den 19 januari innevarande år, har stuteriöfverstyrelsen åberopat ett från chefen för Flyinge hingstdepot infordradt, utlåtandet bilagdt yttrande, deri anföres, att enär gällande resereglemente tillerkände tjänsteman för extra förrättningar i statens ärenden resekostnadsersättning för verkställda resor, på sätt hvarom i reglementet bestämdes, och ingen inskränkning i denna rättighet föreskrifves vid fall, då sådana resor verkstälts med egna hästar, eller ridande, eller med legd skjuts, och då föregående stuterichefer vid Flyinge alltid utan anmärkning uppburit ersättning för härifrån företagna tjänsteresor, så hade chefen ansett som sin rättighet och handlat på god tro, då han äfvenledes uppburit omförmälda reseersättningar.

Enligt hvad utskottet inhemtat, har förenämnde, af chefen för Flyinge hingstdepot uppburna reseersättning föranledt anmärkning inom kammarrättens revisionsafdelning, som yrkat, att, enär, jemlikt 21 § i Kongl. Maj:ts instruktion för chefen för ifrågavarande hingstdepot den 11 april 1838, depotchefen vid resor i inrättningens angelägenheter

egde tillgodoräkna sig skjutskostnadsersättning enligt gällande rese-reglemente endast i den händelse att förrättningsstället vore så aflägsat, att depotens hästar icke kunde begagnas, men detta i förevarande fall, då afståndet emellan omförmälda platser utgjorde allenast 14 kilometer, icke varit förhållandet och i följd deraf någon skjutsersättning icke skolat utgå, det i sådant afseende uppburna beloppet måtte med 33 kronor 60 öre ersättas; varande denna anmärkning utställd till depotchefens förklaring.

Då sålunda hvad revisorerne i förevarande hänseende anmärkt, är föremål för domstols pröfning i vederbörlig ordning, har utskottet endast velat förhållandet för Riksdagen

omförmäla.

Konsistorierna och läroverken.

§ 10.

(Rev. ber. pag. 297; utl. pag. 522—539.)

*Ang. biläg-
de vid läro-
verkens räk-
enskaper af kata-
loger öfver
lärjungarne.*

Under erinran att 1894 års statsrevisorer, hvilka vid granskning af de allmänna läroverkens räkenskaper funnit, att vid några läroverk kataloger öfver lärjungarne icke blifvit räkenskaperna bilagda, med anledning deraf och då det till främjande af öfverskådligheten af läroverkens verksamhet vore af vigt att ega tillgång till förteckning öfver eleverna, uttalat önskvärdheten af, att en allmän föreskrift måtte meddelas om, att kataloger öfver lärjungarne skulle bifogas läroverkens räkenskaper, samt att domkapitlen i riket, hörda öfver denna revisorerens framställning, i allmänhet förklarar, att de icke hade något att erinra emot att en sådan allmän föreskrift, som af revisorerne ifrågasatts, meddelades, men att, för så vidt revisorerne inhemtad, någon föreskrift i detta ämne icke blifvit utfärdad, hafva revisorerne med afseende härå och då vid granskning af de allmänna läroverkens räkenskaper för år 1895 äfven iakttagits, att vid några läroverk kataloger icke varit räkenskaperna bilagda, ansett sig böra ånyo fästa uppmärksamheten å önskvärdheten af, att en allmän föreskrift meddelades till åstadkommande af enighet och ordning i detta hänseende, dervid revisorerne tillika uttalat den mening, att ett formulär för dessa kataloger lämpligen borde fastställas, angifvande de uppgifter, som borde deruti inflyta,

såsom lärarnes och lärjungarnes namn och bostäder, lärarnes undervisningstimmar, läroverkens stipendiefonder m. m.

I häröfver afgifna utlåtanden, hvilka finnas fogade vid den tryckta revisionsberättelsen, hafva domkapitlen i riket, i likhet med hvad de med anledning af 1894 års revisorers framställning i samma ämne anfört, i allmänhet förklarat sig icke hafva något att erinra mot revisorernes förslag angående utfärdandet af en allmän föreskrift om biläggande af kataloger vid de allmänna läroverkens räkenskaper och fastställande af formulär för dessa kataloger, dervid dock i många fall uttalats den mening, att i dessa kataloger icke borde, såsom revisorerne ifrågasatt, införas uppgifter å lärarnes undervisningstimmar och läroverkens stipendiefonder, enär uppgifter derom meddelas i de årsredogörelser, som jemlikt 43 § i läroverksstadgan den 1 november 1878 vid hvarje läsårs slut utgifvas enligt särskildt fastställd plan, och katalogernes belastande med dylika uppgifter således skulle onödigtvis föranleda ökade kostnader.

Att en allmän föreskrift om att kataloger öfver lärjungarne vid de allmänna läroverken skola biläggas läroverkens räkenskaper utfärdas, har utskottet, med afseende å hvad revisorerne anfört, funnit af omständigheterna påkalladt; och då det torde vara med god ordning öfverensstämmande, att likformighet i dessa kataloger åstadkommes, har utskottet ansett angeläget, att för sådant ändamåls vinnande bestämmelser meddelas om hvilka uppgifter böra i katalogerna införas, samt den ordning och det sätt i öfrigt, hvari dessa till lättnad för kontrollerande myndighet skola i katalogerna förekomma; och med afseende härå synes det utskottet önskligt, att formulär för dessa kataloger varda, i enlighet med hvad revisorerne ifrågasatt, till allmän efterrättelse fastställda, dervid till Kongl. Maj:t torde böra öfverlemnas att närmare bestämma, hvilka uppgifter böra i katalogerna inflyta.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, dels att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke formulär för de allmänna läroverkens kataloger böra till vederbörandes efterrättelse fastställas, utvisande de uppgifter, som böra i katalogerna intagas, samt sättet och ordningen för uppgifternas meddelande, dels ock att Kongl. Maj:t behagade utfärda föreskrift om sådana katalogers fogande vid de allmänna läroverkens räkenskaper.

Vetenskapsakademien.

§ 11.

(Rev. ber. pag. 361; utl. pag. 550.)

*Ang. förva-
ringslokalerna
för riksmusei
etnografiska
samlingar.*

Revisorerne, som genom delegerade aflagt besök vid riksmusei etnografiska samlingar, hvilka äro fördelade i två särskilda lokaler, den ena delen (samlingen n:o 1) förvarad och uppställd uti åbyggnaderna i kvarteret Grönlandet Södra och den andra delen, den s. k. Vanadis-samlingen (samlingen n:o 2), inrymd i en förhyrd lägenhet fyra trappor upp i huset n:o 30 vid Kungsgatan här i staden, hafva meddelat, att dessa synnerligen värdefulla samlingars förvarande, såsom nu skedde, synts revisorerne utan tvifvel vara förenadt med eldfara; och i sådant afseende hafva revisorerne särskildt erinrat, att i samma hus, der vanadissamlingen vore uppställd, finnes en mycket använd teater. Då härtill komme, att dessa samlingars förvarande på oförmälda ställen gjorde dem mindre lätt tillgängliga för allmänheten, hvilket synts framgå deraf, att, enligt hvad af räkenskaperna inhemtades, under månaderna januari—september 1895 endast 121 betalande personer besökt samlingen n:o 1 och endast 26 samlingen n:o 2, hafva revisorerne uttalat önskvärldheten af, att lämpligare och för eldfara mindre utsatta lokaler måtte dem beredas.

Med anledning af revisorerne förenämnda framställning, har vetenskapsakademien i skrifvelse den 13 januari innevarande år anført, att akademien till fullo instämde uti revisorerne uppfattning, att de nuvarande lokalerna vore olämpliga, och detta icke blott i de af revisorerne anmärkta afseenden, utan äfven i andra; att emellertid vetenskapsakademien, då de naturhistoriska samlingarne äfvenledes förvarades i alldeles otillräckliga och äfven olämpliga lokaler, vore ur stånd att för närvarande sjelf bereda bättre förvaringsrum för de etnografiska samlingarne; att vetenskapsakademien i tvenne skrivelser för Kongl. Maj:t framhållit önskvärldheten af, att de etnografiska samlingarne skildes från vetenskapsakademien och ställdes under egen förvaltning; samt att vetenskapsakademien, för den händelse samlingarne ansåges ännu någon tid böra qvarstå under akademiens vård, hoppades att, derest akademien, såsom hon flere gånger och senast sistlidne höst begärt, genom statsanslag för en ny museibyggnad, kunde i denna bereda de etnografiska

samlingarne ett, om än för framtiden svårigen tillräckligt, dock bättre förvaringsrum än det nuvarande.

Utskottet delar revisorerne af vetenskapsakademien biträdda mening om olämpligheten af de till förevarande af riksmusei etnografiska samlingar för närvarande upplåtna lokaler. Emellertid har utskottet inhemtat, att utsigter förefinnas att genom enskild offervillighet skulle kunna åstadkommas en nybyggnad för ifrågavarande samlingars inrymmande. Till upprättande af ett etnografiskt museum i hufvudstaden har nemligen stiftelsen Lars Hiertas minnes styrelse afsatt ett belopp af 25,000 kronor och för samma ändamål lära likaledes 25,000 kronor vara af professorn Gustaf Retzius och fru Anna Retzius, född Hierta, afsatta och utlofvade, hvarjemte torde kunna antagas, att från andra håll ytterligare bidrag för ändamålet skola inflyta. Och då byggnadsföretaget är beräknadt skola kosta 74,000 à 75,000 kronor, oberäknadt värdet af erforderlig tomt, samt sådan tomt måhända torde kunna beredas å kronans mark i den trakt, der nordiska museet är förlagdt, torde förhoppning förefinnas om att denna fråga må vinna en snar och gynsam lösning.

Hvad sålunda förekommit har utskottet velat för Riksdagen

omförmåla.

Institutet för blinda.

§ 12.

(Rev. ber. pag. 379 och 380; utl. pag. 553 och 554.)

Jemte erinran, att, enligt hvad 1895 års revisorer meddelat, efter det enkefru Erika Carolina Nyberg, född Söderberg, som till direktionen öfver institutet för blinda donerat en fond å 90,000 kronor, med förskrift att gifvarinnans namn ej under hennes lifstid finge blifva känt utom direktionen, aflidit, direktionen den 30 januari 1895 beslutit, att fondens från och med samma dag förda räkenskaper skulle tillika med institutets öfriga räkenskaper öfverlemnas till granskning af kammarrätten, hafva revisorerne omförmålt, att af fondens räkenskaper, som

Ang. ofullständig redovisning af enkefru E. C. Nybergs donationsfond.

sålunda varit för revisorerne tillgängliga, framgått, att den förenämnda den 30 januari 1895 ingående balansen utgjort..... kronor 103,898: 83
 samt att intressemedlen under året belöpt sig till „ 3,351: 03.

Summa kronor 107,249: 86;

hwaremot utgifterna utgjort hyra för lokal till försäljning af blindas arbeten kronor 1,500: —
 arfvode till kamreraren för fondens förvaltning „ 400: —
 understöd åt korgmakaren F. Fromell i Sala „ 50: —
 för utskrifne elevs utrustning „ 1,150: —
 skrifmaskiner „ 231: —

tillsammans kronor 3,331: —

hvidan utgående balans utgjort „ 103,918: 86.

Summa kronor 107,249: 86.

I sammanhang härmed hafva revisorerne meddelat, att, på sätt jemväl af 1895 års revisorer anmärkts, någon redovisning öfver de för elevernas utrustning från fonden för tiden från fondens öfverlemnande, eller år 1886, till år 1894 utbetalda medel icke kunnat bekommas, hvidan rigtigheten af ofvannämnda, den 30 januari 1895 ingående balansen icke heller kunnat bedömas.

I häröfver afgifvet utlåtande af den 23 januari 1897 har direktionen öfver institutet för blinda till en början återkallat i minnet, hurusom direktionen med anledning af 1895 års revisorers anmärkningar i samma ämne anført, att direktionen år 1893, så snart direktionen med sin dåvarande sammansättning hunnit taga kännedom om förhållandena vid institutet, meddelat föreskrifter rörande redovisningen af de med ifrågavarande fonds medel anskaffade arbetsmaterialier, och att det vore med tillämpning af dessa föreskrifter, som redovisning lemnats angående de från nämnda fond år 1894 för ofvanberörda ändamål utgifna medel, dels ock att, ehuru fullständig redovisning i detta afseende för den föregående tiden ej numera kunde framskaffas, direktionen hade allt skäl antaga, att de medel, som från fonden anvisats till utskrifna elevs utrustning, samvetsgrant användts för ändamålet, hvarom direktionen haft särskildt tillfälle att förvissa sig i anledning af en och annan f. d. elevs på senare tiden förda klagomål i ämnet.

Vidare har direktionen andragit, att, sedan direktionen senast yttrade sig i förevarande ämne, direktionen icke kommit i tillfälle att

meddela annan upplysning i frågan än den redan lemnade, samt att direktionen, som vid sådant förhållande tillåte sig åberopa hvad direktionen, på sätt ofvan nämnts, uti sitt förut afgifna utlåtande härom anført, nu icke hade annat att i ämnet erinra, än att vid föredragning i Riksdagen af den punkt i statsutskottets i anledning af revisorernes ofvan först nämnda berättelse afgifna utlåtande, hvilken handlade om nu ifrågavarande anmälan och i hvilken punkt utskottet, då, enligt hvad institutets direktion upplyst, fullständiga redovisningshandlingar för fondens förvaltning under åren 1887—1893 icke kunde framskaffas, förklarar sig anse någon ytterligare åtgärd i ärendet icke vara att vidtaga, Första Kammaren utan diskussion bifallit utskottets hemställan, att i denna fråga Riksdagen måtte låta bero vid hvad i ärendet förekommit, men att Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit ett under öfverläggningen i kammaren framställt förslag, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla att Kongl. Maj:t täcktes föranstalta derom, att fullständig redovisning för den ifrågavarande donationen måtte vederbörligen afgifvas, samt att vid sådant förhållande revisorernes anmälan icke föranledt till någon Riksdagens åtgärd.

I sammanhang med revisorernes ifrågavarande framställning har utskottet till behandling förehaft en inom Andra Kammaren af herr *E. A. Zotterman* väckt motion (n:o 157), deri föreslagits, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes föranstalta derom, att direktorn vid institutet för blindas å Tomtebodas, fil. doktorn Petrus Kerfstedt, måtte åläggas att framlägga fullständig och godkänbar redovisning för den af enkefru Erika Carolina Nyberg, född Söderberg, enligt gåfvobref den 28 april 1886 till direktionen öfver institutet för blindas lemnade donationen, i hvad afsåge de medel, som kongl. direktionen öfver institutet under åren 1887—1893 låtit till direktorn, mot qvitto af honom, utanordna för utgångselevernas utrustning med verktyg och arbetsmaterialier m. m., hvilka belopp, enligt statsrevisorernas anmärkning år 1895, sammanlagdt utgjorde 7,710 kronor 77 öre, eller ock, att, för händelse direktorn bruste uti sådan redovisning, honom måtte åläggas att till fonden återbetala kapitalet med ränta.

Beträffande de skäl, som till stöd för omförmälda förslag blifvit åberopade, tillåter sig utskottet hänvisa till sjelfva motionen.

Utskottet, som erhållit del af Nybergska fondens räkenskaper för

åren 1887—1893, har inhemtat, att fondens ränteinkomster under denna tid uppgått till 27,152 kronor 3 öre samt att härutaf utbetalts till inköp af verktyg och arbetsmateriel samt skrivmaskiner åt afgående elever m. m. det af motionären i enlighet med den af 1895 års revisorer meddelade uppgift angifna belopp af 7,710 kronor 77 öre.

Enligt hvad utskottet inhemtat, är frågan, huruvida institutets direktion är skyldig att redovisa för ifrågavarande fonds förvaltning för närvarande dragen under domstols pröfning. Sedan kammarrättens revisionsafdelning vid granskning af institutets räkenskaper för år 1895 gjort anmärkning mot en jemlikt direktionens beslut den 30 januari samma år gjord utbetalning af ett arvode till institutets räkenskapsförare, hafva nemligen i häröfver infordrad förklaring af den 28 november 1896 de i berörda beslut deltagande direktionsledamöterna, med undantag af förre landshöfdingen O. R. Themptander, som då mera ej var ledamot i direktionen, andragit, att af donationsbrevfets bestämmelse derom, att ifrågavarande fond skulle, utan att sammanblandas med institutets öfriga räkenskaper, stå under direktionens omedelbara och uteslutande vård och förvaltning äfvensom att gifvarinnans namn ej finge under hennes lifstid blifva känt utom direktionen uppenbarligen framginge, att intill enkefru Nybergs död någon rättighet att granska direktionens åtgärder beträffande fondens förvaltning icke tillkomme någon offentlig myndighet, samt att genom enkefru Nybergs frånfälle, enligt direktionsledamöternas åsigt, några förändrade förhållanden uti berörda afseende icke inträdt, enär enligt donationsurkunden fonden fortfarande skulle stå under direktionens uteslutande vård och förvaltning samt nämnda urkund i öfrigt ej innehölle något stadgande, som föranledde dertill, att efter gifvarinnans frånfälle direktionens myndighet i afseende å fonden skulle blifva mindre än tillföre, i följd hvaraf jemväl efter enkefru Nybergs död hvarken kammarrätten eller någon annan myndighet egde befogenhet att med fonden eller sättet för dess förvaltning taga någon som helst befattning och således ej heller att inlåta sig i granskning, huruvida direktionen för sina beslut angående användandet af fondens afkastning haft fog eller ej.

I härvid fogadt yttrande har förre landshöfdingen Themptander meddelat, att han instämde i omförmälda förklaring med tillägg att han vid besök hos gifvarinnan i lifstiden hört henne uttryckligen förklara sin önskan, att ingen skulle få blanda sig i direktionens förvaltning af denna fond och särskildt att några revisorer ej finge att göra med räkenskapen deröfver, hvarvid herr Themptanter derjemte förklarar, att

han anført detta för att visa att ordet »uteslutande» enligt gifvarinnans mening afsett — hvad det väl enligt hvarje rimlig tolkning bort afse — att förvaltningen af denna fond skulle handhafvas af direktionen utan att någon egde klandra dess åtgöranden, hvarför med fullt fog kunde bestridas att kammarrättens revisorer egde befogenhet att göra anmärkningar vid förvaltningen af denna fond, hvars räkenskaper offentliggjordes allenast för att *visa*, huru fonden vårdades och användes.

Försåvidt utskottet inhemtat, har kammarrätten ännu icke afkunnat utslag i detta mål.

Då utgången af berörda anmärkningsmål utan tvifvel måste inverka på bedömandet, huruvida redovisning må kunna fordras för de medel, som från Nybergska fonden utbetalts för ofvan angifna ändamål under åren 1887—1893, anser utskottet det i herr Zottermans förevarande motion väckta förslag för det närvarande icke böra gifva anledning till något uttalande från Riksdagens sida. Af enahanda orsak och vid det förhållande, att 1895 års statsrevisorers i samma ämne gjorda framställning ej föranledde någon Riksdagens åtgärd, finner sig utskottet ej heller böra med anledning af revisorerne nu ifrågavarande yttrande hos Riksdagen göra hemställan om åtgärders vidtagande.

Utskottet, som till närmare upplysning i ärendet bifogar en afskrift af enkefru Nybergs ofvan omförmälda donationsbref (Bil. A), föreslår alltså:

a) att Riksdagen må vid den med anledning af revisorerne förenämnda framställning afgifna förklaring låta bero; samt

b) att det i herr Zottermans ofvanberörda motion framställda förslag för närvarande icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Domkyrkorna.

§ 13.

(Rev. ber. pag. 398; utl. pag. 558 och 559.)

Med omförmälade, hurusom jemlikt kongl. brefvet den 30 mars 1895 domkyrkorådet i Lund erhållit Kongl. Maj:ts tillstånd att för fullbordande af återstående restaureringsarbeten i Lunds domkyrka äfvensom för gäldande af domkyrkans sväfvande skuld och konvertering af

Ang. provision för ett af Lunds domkyrka upptaget lån.

äldre amorteringslån upptaga ett lån af 300,000 kronor att återbetalas inom 40 år från lånets upptagande, men derå amortering icke skulle ske förr än efter år 1909, samt att domkyrkorådet bekommit detta lån af folkskoleläraryrnes pensionsinrättning mot tre och tre fjerdedels procent ränta och skyldighet att under åren 1910 till och med 1934 genom årlig amortering af 12,000 kronor återbetala lånet enligt af domkyrkorådet härför utfärdad förbindelse af den 4 juni 1895, hafva revisorerne meddelat att, enligt hvad domkyrkans räkenskaper utvisade, till en kommissionär i Stockholm för negociering af detta lån utbetalts en provision af 750 kronor, men då denna lånetransaktion emellan två allmänna inrättningar syntes hafva kunnat åvägbringas utan mellanhand, helst domkyrkan hade hos sig anställd en med 3,000 kronor aflönad kamrerare, hafva revisorererna å förhållandet fäst uppmärksamheten.

Domkyrkorådet i Lund har i en den 11 januari innevarande år till domkapitlet i Lund häröfver afgifven och af domkapitlet till Kongl. Maj:t öfverlemnad förklaring anført, att sedan ifrågasatt blifvit, att domkyrkorådet skulle hos Kongl. Maj:t anhålla om tillstånd att för fullbordandet af återstående restaureringsarbeten i domkyrkan äfvensom för gäldande af domkyrkans sväfvande skuld och konvertering af äldre lån upptaga ett lån å 300,000 kronor, domkyrkorådet beslutit att genom sin kamrerare hos domkyrkans äldre långifvare göra hemställan, huruvida de icke ville nedsätta den med $4\frac{1}{2}$ procent utgående räntan å deras respektive fordringar hos domkyrkan, samt om och på hvilka vilkor domkyrkorådet skulle kunna hos dem erhålla det tilltänkta nya lånet.

Dessa framställningar hade besvarats sålunda, att sparbanken i Lund förklarar sig villig att nedsätta räntan å dess fordran till 4 procent och erbjudit sig att lemna det nya lånet å 300,000 kronor emot $4\frac{1}{4}$ procent ränta; att härvarande universitets drätsel-nämnd beviljat nedsättning af räntan å dess fordran till $4\frac{1}{4}$ procent; samt att den tredje långifvaren, presterskapets enke- och pupillkassa i Stockholm, förklarar sig icke vilja medgifva någon räntenedsättning.

Efter det genom tidningsnotiser till allmänhetens kännedom kommit, att Kongl. Maj:t medgifvit domkyrkorådet att för ofvan sagda ändamål upptaga det nya lånet mot den billigaste ränta, som kunde betingas — hvilken ränta af domkyrkorådet i dess hos Kongl. Maj:t i ärendet gjorda framställning antagits skola blifva $4\frac{1}{4}$ procent — hade domkyrkorådet den 27 april 1895 af en person vid namn G. V. Siljeström i Stockholm erhållit erbjudande att genom hans bemedling erhålla lånet i fråga mot en ränta af högst 3,85 procent, mot det att Sil-

jeström för sitt besvär bekomme en provision af $\frac{1}{4}$ procent af lånesumman eller 750 kronor.

Då, enligt hvad kyrkorådet haft sig bekant, staden Lund, som ungefär samtidigt genom tidningsannonser infordrat anbud å ett större amorteringslån för stadens räkning, erhållit lägsta anbudet härå från sparbanken i Lund samt denna bankinrättning vid af domkyrkokamreraren J. Palm gjord förfrågan förklarar sig icke vilja lemna det för domkyrkans räkning erforderliga lånet till lägre räntefot än $4\frac{1}{4}$ procent, och enär Siljeström ungefär samtidigt förklarar sig kunna anskaffa lånet i fråga mot ytterligare nedsatt ränta, eller 3,75 procent, samt detta anbud sålunda med ej mindre än $\frac{1}{4}$ procent understigit det lägsta anbud, domkyrkorådet sjelft kunnat erhålla, domkyrkorådet ansett sig böra antaga det af Siljeström sålunda gjorda erbjudandet, såsom varande för domkyrkan ytterst fördelaktigt.

På grund af hvad domkyrkorådet sålunda anfört, och enär den af domkyrkorådet för lånets förmedling utgifna provisionen måste anses såsom helt obetydlig i jemförelse med de för domkyrkan synnerligen billiga villkor, mot hvilka lånet genom Siljeströms bemedling erhållits, ansåge domkyrkorådet den mot utbetalning af provisionen gjorda anmärkningen ej böra förtjena afseende.

Utskottet, som delar revisorernes uppfattning, att ifrågavarande lånetransaktion bort af vederbörande myndighet utan mellanhand och följaktligen utan särskild provisions utbetalande åvägabringas, finner sig dock icke böra föreslå någon åtgärds vidtagande med anledning af hvad i förevarande afseende förekommit; hvadan utskottet får, under uttalande af den förväntan, att dylika provisioners utbetalande af allmänna penningeförvaltande myndigheter i regeln skola för framtiden undvikas, hemställa,

att Riksdagen må vid hvad i detta ärende förekommit låta bero.

§ 14

(Rev. ber. pag. 451; utl. pag. 497, 587—598.)

Ang. myndig-
heters urakt-
låtenhet att
insända års-
berättelser
m. m.

Under åberopande af kongl. kungörelsen den 23 maj 1884, enligt hvilken det åligger såväl de centrala förvaltande verken som äfven de allmänna inrättningar, hvilka åtnjuta statsanslag och hvilkas räkenskaper öfverlemnas till granskning af Riksdagens revisorer, att årligen, senast före juli månads utgång till kongl. finansdepartementet insända berättelser om den dem tillhörande förvaltning eller om utöfvad verksamhet den tid, för hvilken afslutade räkenskaper böra vid den närmast förestående revisionen företes, samt vid dessa berättelser foga räkenskapssammandrag, affattade i samma form, som i berättelsen angående nästföregående statsrevision begagnats, hafva revisorerne anmärkt, att denna föreskrift, hvad anginge revisionsåret, icke iakttagits af vissa uppräknade myndigheter, från hvilka hvarken berättelser eller räkenskapssammandrag aflemnats.

De med anledning af revisorerne förenämnda framställning ingifna förklaringar hafva i allmänhet varit af beskaffenhet, att på grund af dem antagas kan, att det af revisorerne med framställningen afsedda syfte kommer att för framtiden vinnas. I ett fall förekommer dock en afvikelse härifrån, nemligen i den från styrelsen för Ultuna landbruksinstitut i ärendet afgifna förklaring af den 31 december 1896. Styrelsen anför nemligen i denna förklaring, att då i de af Kongl. Maj:t den 14 oktober 1892 för Ultuna landbruksinstitut utfärdade stadgar i § 62 mom. t. uttryckligen angåfves de myndigheter, till hvilka styrelsen skulle insända årsredogörelse och räkenskapssammandrag, men finansdepartementet ej nämndes bland dessa myndigheter, hade styrelsen ej ansett sig hafva anledning att insända sagda handlingar till finansdepartementet, och det desto mindre, som denna åtgärd under alla de år, som sedan nämnda stadgar utfärdats förflutit, utan anmärkning blifvit underlåten.

Enligt den af styrelsen åberopade föreskrift i gällande stadgar för landbruksinstitutet åligger det styrelsen att årligen före mars månads utgång till civildepartementet och landbruksstyrelsen insända enligt fastställt formulär affattad årsberättelse jemte räkenskapssammandrag. Men gifvetvis kan styrelsens åliggande i detta fall ej förtaga skyldigheten för styrelsen att, i likhet med öfriga penning-

förvaltande verk och myndigheter, på sätt i ofvanberörda kungörelse af den 23 maj 1884 påbjudes, afgifva de berättelser och räkenskaps-sammandrag, som skola tillhandahållas Riksdagens revisorer.

Då emellertid styrelsens förklaring måste gifva anledning till antagandet att, utan ytterligare erinran, några åtgärder i berörda syfte icke komma att af styrelsen vidtagas, anser utskottet att, till åvägbringande af författningsenligt förfarande uti ifrågavarande afseende, Riksdagen bör påkalla Kongl. Maj:ts uppmärksamhet å detta ärende; hvadan utskottet finner sig föranlåtet att hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder, hvarigenom sådana berättelser och räkenskaps-sammandrag, som i kongl. kungörelsen den 23 maj 1884 omförmälas, för framtiden varda från Ultuna landtbruksinstitut i vederbörlig ordning till finansdepartementet insända.

§ 15.

Hvad för öfrigt blifvit af revisorerne anmaldt och erinradt har utskottet funnit dels vara af beskaffenhet att lämpligen böra tagas i öfvervägande vid behandling af de utgiftsanslag, revisorerne framställning berör, dels hafva medfört åsyftad rättelse, dels vara genom vederbörandes utlåtanden nöjaktigt förklaradt, dels ej vara af den vikt, att, oaktadt förklaringen icke varit fullt tillfredsställande, någon Riksdagens åtgärd bort af förhållandena påkallas, dels slutligen icke hafva varit af beskaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande.

Stockholm den 26 mars 1897.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservation

vid § 10 (angående biläggande vid läroverkens räkenskaper af kataloger öfver lärjungarne)
af herr *A. G. L. Billing*.

Det skulle här antecknas, att herrar *H. P. P. Tamm* och *I. Kerfstedt* icke deltagit i förestående ärendens behandling inom utskottet.

Afskrift.

Till kongl. direktionen öfver blindinstitutet.

Till fonden för blindas sjelfverksamhet öfverlemnas 90,000 kronor på följande vilkor:

Fonden, som skall benämnas Erika Carolina Nybergs, född Söderberg, donationsfond, skall stå under kongl. direktionens öfver blindinstitutet omedelbara och uteslutande vård och förvaltning och utan inblandning eller sammanblandning med institutets öfriga räkenskaper.

Gifvarinnans namn får ej under hennes lifstid blifva känt utom direktionen.

Årliga räntan skall på förslag af institutets direktor i första rummet användas till de från blindinstitutet utskrifna elevernas förseende med verktyg och arbetsmateriel samt hvad för dem kan finnas behöfligt för att de måtte sättas i tillfälle att göra den undervisning, de inom anstalten erhållit, fruktbärande.

Fondens afkastning skall ock användas till understödjande af i landets skilda delar arbetande blindas sjelfverksamhet dels genom att tillhandahålla dem behöfliga verktyg och arbetsmateriel, dels ock på det sätt, kongl. direktionen på förslag af direktor eger bestämma.

Stockholm den 28 april 1886.

Erika Nyberg.

Lika lydande med en i kongl. direktionens öfver institutet för blindas protokoll den 1 maj 1886 intagen skrifvelse, betyga

C. A:son Leijonhufvud.

Vilhelm Tamm.